



SGS QUALIFOR
(Associated Documents)

Number:	AD 33-LT-02-01
Version Date:	24 Jan. 08
Page:	1 of 50

SGS QUALIFOR
LIETUVAI SKIRTAS BENDRINIS MIŠKŲ TVARKYMO STANDARTAS
2007

Šiame kontroliniame sąrašė yra pateikiamas "SGS Qualifor" standartas, skirtas miškų sertifikavimui pagal Miškų valdymo tarybos (Forest Stewardship Council - FSC) principus ir kriterijus. Šis standartas sudaro pagrindą tokiai veiklai:

- Regioninio standarto kūrimas
- Apimties įvertinimas
- Sertifikavimo įvertinimas
- Priežiūros įvertinimas
- Suinteresuotosioms šalims teikiama informacija apie „SGS Qualifor“ naudojamus vertinimo kriterijus

FIZINIS ADRESAS

SGS QUALIFOR

Unit 5 Mifa Park
399 George Rd,
Midrand
South Africa,

**KONTAKTINIS
ASMUO**

Asmuo: Gerrit Marais
Telefonas: +27 (0)11 652 1441
Faksas: +27 (0)11 652 1403
**Elektroninio
pašto adresas:** forestry@sgs.com
**Tinklavietės
adresas:** WWW.SGS.COM/FORESTRY

STANDARTO PRITAIKYMAS VIETINIAMS REIKALAVIMAMS IR RIBINĖMS VERTĖMS

„SGS Qualifor“ standarto vietinio pritaikymo tikslas yra:

- i. nustatyti visus standarto aspektus, kurie galėtų prieštarauti vietos reikalavimams toje srityje, kurioje standartą numatoma taikyti ir, jei tokie prieštaravimai būtų nustatyti, jį įvertinti sertifikavimo tikslams diskusijų su susijusiomis ar paveiktomis šalimis metu. Prieštaravimai atsiranda tik tada, kai teisinė prievolė *neleidžia įgyvendinti* kai kurių bendrinio standarto aspektų. Jei bendrinio standarto reikalavimai viršija minimalius teisinius reikalavimus, toks viršijimas nėra laikoma prieštaravimu;
- ii. nustatyti visus šio bendrinio standarto aspektus, kurie numato už aptariamoje šalyje galiojančius minimalius teisinius reikalavimus žemesnes ribines vertes. Jei yra nustatomi tokie skirtumai, atitinkamos ribinės vertės turi būti pakeistos tam, kad jos atitiktų arba viršytų šalyje galiojančius minimalius reikalavimus.
- iii. įterpti konkrečius rodiklius (kartu su reikiamomis kontrolės priemonėmis, jei tai reikalinga) ir (arba) dalines nuorodas į nurodytą dokumentą tam, kad būtų galima įvertinti, ar yra laikomasi pagrindinių nacionalinių ir vietinių miškų įstatymų reikalavimų, administracinių reikalavimų ir su FSC 1 – 10 principais susijusių daugiašalių aplinkosauginių susitarimų
- iv. atsižvelgti į dabartinę šios šalies situaciją miškų valdymo srityje
- v. atsižvelgti į nacionalines aplinkosaugines, socialines ir ekonomines perspektyvas;
- vi. užtikrinti, kad standartas būtų taikytinas ir praktiškai galėtų būti įgyvendintas atitinkamoje šalyje.
- vii. užtikrinti, kad standartas būtų taikytinas ir praktiškai galėtų būti įgyvendintas atsižvelgiant į atitinkamo miško valdymo vieneto dydį ir intensyvumą;
- viii. spręsti konkrečius klausimus, kurie yra svarbūs bet kuriai atitinkamos šalies suinteresuotųjų šalių grupei.

Nereikalaujama, kad SGS QUALIFOR ieškotų ar surastų konsensusą mūsų bendrinio standarto pataisų prasme, tačiau „SGS Qualifor“ didele dalimi atsižvelgs į suinteresuotosioms šalims rūpimus dalykus ir šioje srityje remsis:

- i. mūsų žiniomis apie rodiklius ir kontrolės priemones, kurios buvo įtrauktos į kitus FSC akredituotus ir su pateiktais klausimais susijusius regioninius, nacionalinius ir subnacionalinius standartus;
- ii. atitinkamos šalies FSC nacionalinės iniciatyvos raštu pateiktais patarimais, susijusiais su galimybe, jog siūlomas pataisas remis dauguma toje šalyje veikiančios FSC darbo grupės kiekvienos kolegijos narių;
- iii. FSC regioninio skyriaus raštu pateiktais aptariamai šaliai skirtais patarimais, kuriuose numatoma galimybė, jog siūlomas pataisas parems daugumą to regiono kiekvienos kolegijos FSC narių;
- iv. miškotvarkos apimtimis ir intensyvumu.

SGS QUALIFOR turi sugebėti įrodyti, kad prie vietos sąlygų pritaikyto bendrinio standarto reikalavimai bendrąja prasme atitinka kitų FSC akredituotų panašių tipų miškams taikomų nacionalinių standartų reikalavimus ir visas iš atitinkamos šalies FSC nacionalinės iniciatyvos gautas gaires.

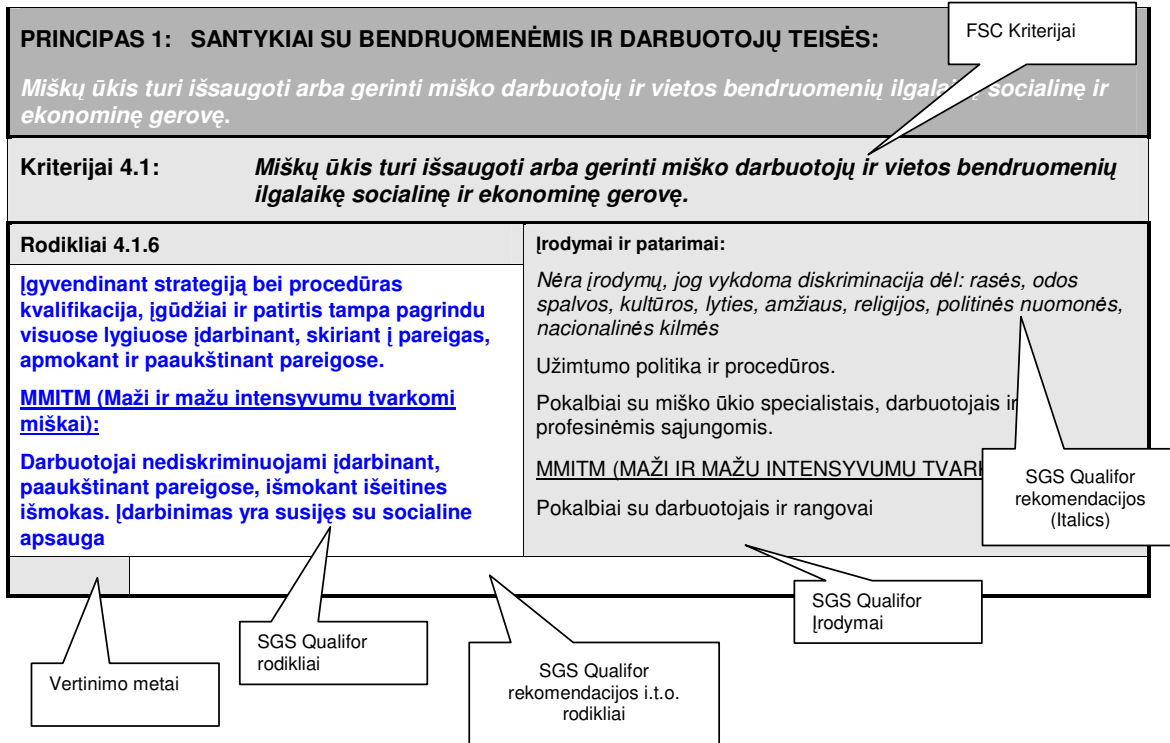
Nėra reikalaujama, kad „SGS Qualifor“ padarytų kokius nors tolesnius vietos sąlygoms pritaikyto standarto, naudojamo vertinimui sertifikato galiojimo laikotarpiu, pakeitimus, išskyrus tokius, kurie yra būtini tam, kad jis atitiktų FSC vėliau patvirtintą FSC politiką, standartus, nurodymus ir patarimus.

STANDARTO STRUKTŪRA:

Standartas parengtas pagal FSC miškų valdymo principus ir kriterijus (2000 m. sausio mėn.) Standartas susideda iš 10-ies skyrių, kiekvienas iš jų atitinka vieną iš FSC principų ir prie kiekvieno principo yra išvardijami kriterijai. Tolesni paaiškinimai pateikiami kitoje lapo pusėje esančioje diagramoje.

Kiekvienas standarto puslapis padalintas į 3 stulpelius. Standartas taip pat yra kontrolinis sąrašas, kuris yra naudojamas vertinimo metu. Kiekvienam kriterijui yra pateikiama tokia informacija:

Qualifor reikalavimas: rodikliai	Čia glaustai išdėstoma norma arba rodikliai, kurie pagal „Qualifor“ reikalavimus turi atitikti konkretų FSC kriterijų. Potencialus informacijos šaltinis, arba įrodymai, kurie auditoriui leidžia įvertinti, ar rodiklio yra laikomasi. Kai kurie rodikliai numato skirtingus reikalavimus: Vienus „normaliems“ miškams, kitus mažiems ir mažu intensyvumu tvarkomiems miškams (MMITM, angl. Small and Low Intensity Managed Forests, SLIMF).
Įrodymai	Įrodymai yra pavyzdžiai, kurie parodo, į ką SGS vertintojas atkreips dėmesį norėdamas nustatyti, ar yra laikomasi konkrečios normos ar rodiklio. Šis sąrašas nėra pilnas ir vertintojas gali taikyti kitas atitinkamo rodiklio laikymosi kontrolės priemones.
Rekomendacijos	Patarimai yra pateikiami <i>kursyvu</i> ir vertintojui padeda perprasti konkretaus rodiklio reikalavimus.



PRINCIPAS 1. ĮSTATYMŲ BEI FSC PRINCIPŲ LAIKYMASIS:	
<i>Miško ūkio veikla turi būti vykdoma vadovaujantis visais šalies įstatymais, tarptautiniais susitarimais bei sutartimis, kurias ta šalis pasirašiusi, bei turi atitikti visus FSC principus ir kriterijus.</i>	
Kriterijai 1.1 Miško ūkis turi gerbti visus nacionalinius ir vietinio lygmens teisės aktus bei valstybinės administracinės sistemos reikalavimus.	
Rodikliai 1.1.1	Įrodymai ir patarimai:
Nėra žymių neatitikimų kokiems nors nacionaliniams teisės aktams bei administraciniams reikalavimams	<p>Pokalbis su reguliavimo įstaiga ir jos pateikta informacija, valdžios atstovais, suinteresuotomis šalims ir miško ūkio specialistais.</p> <p>Reikiamo teisinio dokumento kontrolė. Strategija, darbo tvarka ir standartai parodo, ar yra laikomasi reikalavimų.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miškininkas žino, ko reikalauja įstatymai.</p> <p>Vietoje atlikti stebėjimai ir turimi dokumentai rodo, jog vietoje laikomasi įstatymų reikalavimų.</p> <p><i>Teisės aktų nesilaikymas bus laikomas "svarbiu", jei:</i></p> <p><i>i. nesilaikymas nebuvo panaikintas per tokį laikotarpį, per kurį jį būtų buvę galima pastebėti; ir (arba)</i></p> <p><i>ii. tai yra sąmoningas arba aiškus/akivaizdus įstatymo nepaisymas.</i></p> <p><i>Teisės aktų nesilaikymas nebus laikomas „svarbiu“, jei nukrypimas yra trumpalaikis, netyčinis, arba aplinkai nedaro didelės žalos.</i></p> <p>Jei yra nustatomas nesilaikymas, būtina imtis koreguojamųjų veiksmų.</p> <p>Pokalbiai su valdžios atstovais, Pokalbiai su kontrolės įstaigomis, suinteresuotomis šalims.</p> <p>Lauko darbai.</p>
Rodikliai 1.1.2	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdytojai turi būti susipažinę ir taikyti atitinkamus praktikos kodeksus, veiklos gaires ir kitas priimtas normas ar sutartis.	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose.</p> <p>Taikytinų įstatymų, reglamentų ir nacionalinių gairių sąrašas.</p>
Kriterijai 1.2 Turi būti mokami visi privalomi mokesčiai.	
Rodikliai 1.2.1	Įrodymai ir patarimai:
Įrodyta, kad atlikti reikalingi mokėjimai.	<p>Sąskaitos, mokesčių deklaracijos, kvitai.</p> <p>Pokalbiai su reguliavimo įstaigomis bei kitomis suinteresuotomis šalimis bei jų pateikta informacija, Pokalbiai su valdžios atstovais ir suinteresuotomis šalims.</p> <p>Nėra įrodymų apie nemokėjimą.</p>
Rodikliai 1.2.2	Įrodymai ir patarimai:
Numatytos lėšos būsimiems mokesčiams	Konkrečios finansinio planavimo ir ilgalaikio biudžeto nuostatos.

	<p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miško tvarkytojas gali paaiškinti kaip išlaidos bus padengiamos ateityje.</p>
Kriterijai 1.3	Tarptautinius susitarimus, pavyzdžiui, CITES, ILO konvencijas, ITTA ir Biologinės įvairovės konvencijas, pasirašiusios šalys turi gerbti visų šių tarptautinių susitarimų reikalavimus.
Rodikliai 1.3.1	Įrodymai ir patarimai:
<p>Yra žinomi ir įgyvendinami Nykstančių laukinių faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) reikalavimai bei kontroliuojama, kad visą laiką jų būtų laikomasi.</p> <p><u>MMITM(Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Yra žinomos visos vietinės rūšys, įtrauktos į Nykstančių laukinių faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) reikalavimus ir kontroliuojama, kad visą laiką būtų jų laikomasi</p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais</p> <p>Gamybiniai dokumentai</p> <p>Yra gautos reikiamos licencijos</p>
Rodikliai 1.3.2	Įrodymai ir patarimai:
<p>Miško valdytojai žino reikalavimus ir įgyvendina kontrolę, kad būtų laikomasi Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) konvencijų, kurios taikomos jų veiklai. ILO 87 ir 98 – tai minimalūs reikalavimai sertifikavimui.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miško valdytojai susipažinę ir kontroliuoja, kad būtų laikomasi nacionalinių įstatymų, susijusių su darbo klausimais</p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais, rangovais, profesinėmis sąjungomis ir kontrolės valdžios atstovais.</p> <p>Strategijų ir procedūrų apžvalga ir darbuotojais protokolai.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miško valdytojai yra susipažinę su reikalavimais ir nėra jokių objektyvių reikalavimų nevykdymo įrodymų.</p>
Rodikliai 1.3.3	Įrodymai ir patarimai:
<p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Miško valdytojai yra susipažinę ir kontroliuoja, kad visą laiką būtų laikomasi ITTA.</p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, kontrolės valdžios atstovais ir suinteresuotomis šalims.</p> <p>Strategijos bei procedūrų apžvalga ir protokolai</p>
Rodikliai 1.3.4	Įrodymai ir patarimai:
<p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Miško valdytojai žino ir kontroliuoja Tarptautinės bioįvairovės konvencijos reikalavimų taikymą.</p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, kontrolės valdžios atstovais ir suinteresuotomis šalims.</p> <p>Strategija, procedūros ir protokolai.</p>
Kriterijai 1.4	Sertifikuojant atsirandantys neatitikimai tarp įstatymų ir kitų teisės aktų bei FSC principų ir kriterijų kiekvienu atskiru atveju turi būti nagrinėjami sertifikuojujų bei suinteresuotų subjektų.
Rodikliai 1.4.1	Įrodymai ir patarimai:
Apie bet kokius nustatytus konfliktus pranešama	<i>SGS įvertins konfliktą ir teiks patarimus dėl jo išsprendimo, kai</i>

SGS ir dalyvaujančioms ar paveiktoms šalims.	<p><i>tai yra įmanoma.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir suinteresuotomis šalims.</p>
Kriterijai 1.5 Miškų plotai, kuriuose vykdoma ūkinė veikla, turi būti apsaugoti nuo nelegalių kirtimų, statybų ir kitos nelegalios veiklos.	
<p>Rodikliai 1.5.1</p> <p>Miško valdytojai yra ėmęsi tinkamų priemonių nelegalaus kirtimo, statybų ir kitos neleistinos veiklos stebėsenai, išaiškinimui ir kontrolei.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Patikrinus lauko darbus nebuvo rasta jokių be leidimo atliekamos ar neteisėtos veiklos įrodymų.</p> <p>Vadovo paaiškinimai apie apsaugos/prevencinę veiklą, pvz. apie ženklus, užkardas, patruliavimą ir t.t.</p> <p>Valdžios institucijoms pateiktų ataskaitų apie probleminę veiklą kopijos</p> <p>Miško valdytojas ir vietinės bendruomenės žino ribas, jos yra aiškiai pažymėtos vietoje.</p> <p>Ribas yra pažymėtos tose vietose, kur yra didelis pažeidimo pavojus.</p>
<p>Rodikliai 1.5.2</p> <p>Tokiai veiklai skirtas adekvatus personalas ir ištekliai</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Vietoje atliktų patikrinimų metu nebuvo nustatyta jokių šiuo metu vykdomos neteisėtos veiklos įrodymų.</p>
Kriterijai 1.6 Miško ūkio specialistai turi pasižadėti tvirtai laikytis FSC principų ir kriterijų.	
<p>Rodikliai 1.6.1</p> <p>Yra viešai prieinama savininko/vyriausiojo valdytojo pasirašyta strategija, kurioje aiškiai nurodomas ilgalaikis įsipareigojimas laikytis miško tvarkymo praktikos, atitinkančios Miškų valdymo tarybos (FSC) principus ir kriterijus</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miško valdytojas planuoja ilgą laiką valdyti mišką pagal FSC principus ir kriterijus</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Galima gauti raštišką politikos dokumentą su atitinkamu pareiškimu.</p> <p>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</p> <p>Miško tvarkymo planas</p> <p>Investicijų, mokymų ir pajamų bei kitų gaunamų sumų pasidalijimo planai (raštiški arba neoficialūs)</p> <p>Ankstesni Miško valdytojai laikėsi principų ir kriterijų.</p>
<p>Rodikliai 1.6.2</p> <p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Strategija žinoma visoje organizacijoje (įskaitant rangovus) ir kitoms suinteresuotoms šalims</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir suinteresuotomis šalims.</p> <p>Yra įrodymų, jog politikos nuostatos buvo išplatintos suinteresuotoms šalims</p>
<p>Rodikliai 1.6.3</p> <p>Ten kur savininkas/valdytojas yra atsakingas už miško žemę, kurios neapima sertifikatas, tuomet turi būti aiškus ilgalaikis pasiryžimas valdyti visus miškus pagal FSC principų ir kriterijų dvasią.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Paraišką sertifikavimui pateikęs asmuo turi pilnai nurodyti visus miško plotus už kuriuos pareiškėjas yra nors kiek atsakingas kaip savininkas (įskaitant dalinę nuosavybę), miško valdytojas, konsultantas, arba kaip nors kitaip. Informacijos atskleidimas turi būti dokumentais pavirtinas pagrindinėje vertinimo ataskaitoje. Jūs privalote įregistruoti smulkia informaciją apie nuosavybę, miško pavadinimą, tipą, plotą ir kiekvieno tokio miško vietą. Ši informacija turi būti prieinama suinteresuotosioms šalims konsultacijų proceso metu. Kai vertinimas neapima visų su pareiškėju susijusių miško teritorijų, pareiškėjas turi paaiškinti</i></p>

	<p><i>tokio neįtraukimo priežastis ir pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti nurodyti tokias priežastis pagrindžiantys dokumentai.</i></p> <p>Kitų tokių miško plotų įrodymai.</p> <p>Politika</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais.</p> <p>Lauko darbai</p>
Rodikliai 1.6.4	Įrodymai ir patarimai:
1.6.4 punkte nurodytų miško vietovių valdymas atitinka naujausią Dalinio FSC sertifikavimo politiką	Pokalbiai su miško ūkio specialistais, politika, procedūra ir Stebėjimas darbo vietose.
PRINCIPAS 2. NUOSAVYBĖS IR NAUDOJIMO TEISĖ BEI ATSAKOMYBĖ:	
Ilgalaikė žemės ir miško išteklių nuosavybės ir naudojimo teisė turi būti griežtai apibrėžta, įforminta dokumentais ir juridškai įteisinta.	
Kriterijai 2.1 Turi būti aiškiai nustatyta ilgalaikio miško naudojimo teisė (pavyzdžiui, valdos priklausomybė, teisė naudotis valda ar nuomos sutartis).	
Rodikliai 2.1.1	Įrodymai ir patarimai:
Būtina pateikti aiškius ilgalaikio miško žemės naudojimo teisių įrodymus	<p>Atitinkamą juridinį statusą turinčių dokumentų pateikimas</p> <p>Žemėlapiai, kuriuose būtų aiškiai pažymėtos miško valdymo vienetų ribos.</p> <p>Nuosavybės ribos turi būti pažymėtos, arba kaip nors kitaip aiškiai apibrėžtos.</p> <p>Lauko darbai.</p>
Rodikliai 2.1.2	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdymo vienetas (MVV) užsiims ilgalaikiu miško valdymu bent vieną rotacijos ar kirtimo ciklą.	<p>Politika ir Miško tvarkymo planas aiškiai nurodo į šį rodiklį pagrindžiančius valdymo tikslus.</p>
Rodikliai 2.1.3	Įrodymai ir patarimai:
Jei miško valdytojas neturi juridinių teisių, savininkas/vyriausybė netaiko apribojimų, neleidžiančių atitikti SGS standartui ar tvarkymo plano uždaviniams.	<p>Nuostatos dėl naudojimo susitarimo.</p> <p>MVV Miško tvarkymo planas.</p> <p>MVV ilgalaikė strategija.</p>
Kriterijai 2.2 Vietinės bendruomenės, turinčios juridines ar paprotines valdymo bei naudojimo teises, privalo kontroliuoti miško darbus tiek, kiek tai būtina, siekiant apsaugoti jų teisę išlaikyti miško išteklių ar darbų kontrolę, išskyrus tuos atvejus, kai šios bendruomenės laisva valia ir viešai kontrolę perduoda kitiems naudotojams.	
Rodikliai 2.2.1	Įrodymai ir patarimai:
Visos esamos juridinės ar paprotinės valdymo ar naudojimo teisės, kurias vietos bendruomenės turi MVV, turi būti registruotos ir joms sudaryti žemėlapiai	<p>Dokumentai, parodantys miškotvarkos vadovybės pritarimą tokiems susitarimams ir žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais. Konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p>

Sformatowano: Wyró

Usunięto: Nuosavybė turi būti pažymėtos, arba nors kitaip aiškiai apibrėžtos. Lauko darbai.

Rodikliai 2.2.2	Įrodymai ir patarimai:
Miškų ūkinės veiklos planavime ir darbuose taikomos tokios valdymo ar naudojimo teisės, nebent jos deleguotos kitoms organizacijoms.	Miško tvarkymo planas Lauko darbai
Rodikliai 2.2.3	Įrodymai ir patarimai:
Kai bendruomenės yra delegavę savo juridinių ar paprotinių valdymo ar naudojimo teisių ar jų dalies kontrolę, tai gali būti įrodoma rašytinėmis sutartimis ir (ar) pokalbiais su vietos bendruomenių atstovais	Raštiški susitarimai. Vietinių bendruomenių atstovų pateiktas laisvas ir žinojimu pagrįstas sutikimas. Aiškus įrodymas, kad už valdymo ar naudojimo teises buvo sumokėta.
Rodikliai 2.2.4	Įrodymai ir patarimai:
Vietos bendruomenių tinkamai pripažintų juridinių ar paprotinių valdymo ar naudojimo teisių perdavimas kitoms šalims patvirtintas dokumentais, kuriuose atsispindi laisvas ir suvoktas sutikimas	Pokalbiai su vietinėmis bendruomenėmis. Rašytinės sutartys. Vietinių bendruomenių atstovų pateiktas laisvas ir žinojimu pagrįstas sutikimas.
Rodikliai 2.2.5	Įrodymai ir patarimai:
Vietiniai teisių savininkai gali patekti į mišką tiek, kiek tai nekeltų grėsmės miško ekologinėms funkcijoms.	Pokalbiai su vietinėmis bendruomenėmis. Plotų/išteklų, kurie yra naudojami ir (arba) į kuriuos yra patenkama, patikrinimas.
Kriterijai 2.3 Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros ginčams dėl nuosavybės ir naudojimo teisių spręsti. Sertifikavimo metu kruopščiai atsižvelgiama į visas ginčų aplinkybes ir svarbą. Dėl didelės reikšmės ginčų, į kuriuos įtraukta visa eilė suinteresuotų subjektų, paprastai sertifikavimo procesas yra sustabdomas.	
Rodikliai 2.3.1	Įrodymai ir patarimai:
Yra tinkamos, dokumentais nustatytos procedūros valdymo ir naudojimo teisių ginčams spręsti, jei yra tikimybė tokiems konfliktams <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Nėra stambių neišspręstų ginčų, susijusių su miško valdymo ir naudojimo teisėmis. Ginčai ar skundai sprendžiami naudojantis toje vietovėje priimtais mechanizmais ir institucijomis. Imamasi visų tinkamų priemonių, kad būtų išvengta žalos kitų žmonių teisėms ar nuosavybei, ištekliams ar pragyvenimo šaltiniams. Jei atsitiktinai padaroma žala, išmokama tinkama kompensacija.	Rašytinės procedūros. Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis. <i>Yra dokumentuotos procedūros, kurios sudaro sąlygas vyksti procesui, kuris gali būti laikomas atviru ir priimtinu visoms šalims, ir kurio tikslas yra sąžiningų konsultacijų keliu pasiekti susitarimą bei pritarimą. Procedūros turi sudaryti sąlygas nešališkam tarpininkavimui ir ginčų sprendimui.</i> <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietinėmis bendruomenėmis
Rodikliai 2.3.2	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdytojas turi registruoti ginčus ir jų sprendimus, įskaitant su ginčų susijusius įrodymus ir dokumentus, patvirtinančius kokių veiksmų imtasi ginčui spręsti.	Ginčų dokumentai.

<p>Rodikliai 2.3.3</p> <p>Esant pakankamai stambiems neišspręstiems ginčams dėl valdymo ir (ar) naudojimo teisių, kuriuose dalyvauja gana didelis skaičius suinteresuotų šalių, miško valdytojai sertifikatas nesuteikiamas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Ginčo dydį galima įvertinti atsižvelgiant mastą landsafto lygmenyje, susijusį su daugumos bendruomenės atstovų nuomone ir (arba) laikotarpiu, per kurį ginčas vyko.</i></p> <p>Pakankamai didelis yra toks ginčas, kuris apima vietinių teisių savininkus, vietinius miško darbininkus, arba vietinius gyventojus; vietinių gyventojų juridines ir paprotines teises; eilę klausimų ir (arba) interesų; galimus poveikius ginčo dalyviui (dalyviams), kurie yra negrįžtami ir kurių negalima sušvelninti; ir kuris yra susijęs su FSC standarto laikymusi.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Pilni įrašai apie praeityje vykusius ginčus.</p>
<p>Rodikliai 2.3.4</p> <p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Ginčų sprendimo tvarkoje turi būti numatytas reikalavimas, kad ten, kur būsimoms bendruomenės valdymo ar naudojimo teisėms gali kilti pavojus, miškininkystės veikla, kuri yra ar gali būti tiesioginė ginčo priežastis, nebus pradėta ar bus sustabdyta, kol bus išspręstas ginčas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Pilni įrašai apie praeityje vykusius ginčus.</p>
<p>PRINCIPAS 3. VIETOS ŽMONIŲ TEISĖS:</p> <p><i>Turi būti pripažinta ir gerbiama vietos žmonių teisė turėti, naudoti ir valdyti savo žemę, teritoriją ir išteklius.</i></p>	
<p>Kriterijai 3.1 Vietiniai žmonės jų žemėje ir teritorijoje turi kontroliuoti miško ūkio darbus, išskyrus tuos atvejus, kai jie laisva valia ir viešai šią kontrolę perduoda kitiems naudotojams.</p>	
<p>Rodikliai 3.1.1</p> <p>Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Kriterijai 3.2 Miško ūkis tiesiogiai ar netiesiogiai negali kelti pavojaus ar mažinti miško išteklių ar vietinių žmonių teisių į šiuos išteklius.</p>	
<p>Rodikliai 3.2.1</p> <p>Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Kriterijai 3.3 Objektai, turintys ypatingą kultūrinę, ekologinę, ekonominę ar religinę vertę vietiniams žmonėms, turi būti aiškiai išskirti, bendradarbiaujant su tais žmonėmis, bei pripažinti ir saugomi miško ūkio specialistų.</p>	
<p>Rodikliai 3.3.1</p> <p>Ypatingos kultūrinės, ekologinės, ekonominės ar religinės reikšmės vietos nustatomos, aprašomos, pažymimos ir įvykdomos žemėlapiuose bendradarbiaujant su atitinkamais ar suinteresuotais asmenimis.</p> <p>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis.</p> <p>Protokolai ir žemėlapiai.</p> <p>Lauko darbai.</p> <p>Taip pat žr. 7.8.1. rodikliai</p>

Usunięto: pažymimos žemėlapiuose bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis, tai atsižvelgiama miško darbų planavimo ir vykdymo metu.

miškai): Yra nustatytos ypatingos kultūrinės, istorinės, ekologinės, ekonominės ar religinės reikšmės vietos ir yra žinomi specialūs reikalavimai.	
Rodikliai 3.3.2 Miškų tvarkymo uždaviniai ir nurodymai kuriami (ir fiksuojami dokumentuose) bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis. MMITM: Nustatyti aiškūs valdymo tikslai.	Irodymai ir patarimai: Miško tvarkymo planas ir dokumentai. Konsultacijos su suinteresuotais subjektais
Rodikliai 3.3.3 Tokios vietos pažymėtos darbų planuose ir tinkamai atskirtos darbo vietoje	Irodymai ir patarimai: Veiklos plano ir žemėlapiai ir lauko darbai
Rodikliai 3.3.4 Visi darbininkai ir rangovai gali nurodyti tokias vietas darbo vietoje ir imamasi priemonių, kad nebūtų padaryta jokios žalos ar pažeidimų, išskyrus tuos, dėl kurių susitarta su suinteresuotomis šalimis.	Irodymai ir patarimai: Pokalbiai su darbininkais ir Stebėjimas darbo vietose. Konsultacijos su suinteresuotais subjektais
Rodikliai 3.3.5 Suteikiamos tinkamos patekimo į tas vietas teisės	Irodymai ir patarimai: Konsultacijos su suinteresuotais subjektais
Kriterijai 3.4 Vietiniams žmonėms turi būti atlyginama už jų tradicinių žinių taikymą, naudojant tam tikras miško išteklių rūšis ar taikant miško ūkio darbams tradicines miško ūkio sistemas. Šis atlyginimas turi būti laisva valia aptartas ir įformintas prieš miško ūkio darbų pradžią.	
Rodikliai 3.4.1 Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.	Irodymai ir patarimai:
PRINCIPAS 4. SANTYKIAI SU BENDRUOMENĖMIS IR DARBUOTOJŲ TEISĖS: <i>Miškų ūkis turi išsaugoti arba gerinti miško darbuotojų ir vietos bendruomenių ilgalaikę socialinę ir ekonominę gerovę.</i>	
Kriterijai 4.1 Miškų ūkis turi išsaugoti arba gerinti miško darbuotojų ir vietos bendruomenių ilgalaikę socialinę ir ekonominę gerovę.	
Rodikliai 4.1.1 Vietinių bendruomenių žmonėms suteikiama galimybė įsidarbinti, būti apmokytiems ir sudaryti rangos sutartis. MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai): Kur tik įmanoma turi būti naudojami vietiniai	Irodymai ir patarimai: Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais. Konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis ir profesinėmis sąjungomis. Ilgalaikis mokymo planas. Darbo skelbimai vietiniuose spaudos leidiniuose

Usunięto: MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):
Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose

Sformatowano: Litew

Sformatowano: Litew

darbininkai ir rangovai	
Rodikliai 4.1.2	Įrodymai ir patarimai:
Stambiose organizacijose sutartys pasirašomos skaidraus proceso, paremto aiškiais kriterijais, metu; galutinio pasirinkimo priežastys atsispindi dokumentuose	Pokalbiai su rangovai. Vertinamos organizacijos politikos nuostatos ir procedūros. Teikiamų paslaugų dokumentavimas.
Rodikliai 4.1.3	Įrodymai ir patarimai:
Stambiose organizacijose, pagal organizacijos ilgalaikio personalo formavimo reikalavimus, kur įmanoma, vykdomi mokymai ir (ar) kuriamos bei remiamos kitos tinkamos paramos vietiniams gyventojams ir darbininkams formos	Prie darbininkų yra priskiriami: darbuotojai, rangovai, subrangovai ir visi kiti asmenys, kurie miško valdymo vienetė atlieka miškininkystės darbus. Ilgalaikis mokymo planas. Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais.
Rodikliai 4.1.4	Įrodymai ir patarimai:
(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)) Vietinė infrastruktūra remiama lygiu, atitinkančiu miško išteklių mastui Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai	<i>Paslaugų tiekimas ir vietinės infrastruktūros, patalpų bei įrangos parama turi atitikti bent valdymo plano ilgalaikius tikslus (pvz. pagrindinių sveikatos, švietimo ir mokymo patalpų ir priemonių suteikimas ten, kur jų nėra) o taip pat turi padėti išvengti arba sušvelninti negatyvias socialines veiklos pasekmes.</i> Konsultacijos su suinteresuotais subjektais Mokymo, mokyklų, medicinos patalpų ir priemonių suteikimas; būstų ir apgyvendinimo suteikimas
Rodikliai 4.1.5	Įrodymai ir patarimai:
Kur įmanoma ir taikoma, bendruomenėms suteikiama kontroliuojama prieiga prie miško ir ne miško produktų. Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai. Įstatymai užtikrina laisvą prieigą prie valstybinių ir privačių miškų.	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietinėmis bendruomenėmis. Įrodymai, jog vyksta kontroliuojama miško ruošos veikla
Rodikliai 4.1.6	Įrodymai ir patarimai:
Įgyvendinant strategiją bei procedūras kvalifikacija, įgūdžiai ir patirtis tampa pagrindu visuose lygiuose įdarbinant, skiriant į pareigas, apmokant ir paaugštinant pareigose. MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai): Darbuotojai nediskriminuojami įdarbinant, paaugštinant pareigose, išmokant išėitines išmokas. Įdarbinimas yra susijęs su socialine apsauga	<i>Nėra įrodymų, jog vykdoma diskriminacija dėl:</i> rasės, odos spalvos, kultūros, lyties, amžiaus, religijos, politinės nuomonės, nacionalinės kilmės Užimtumo politika ir procedūros. Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis. MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):: Pokalbiai su darbuotojais ir rangovai
Rodikliai 4.1.7	Įrodymai ir patarimai:
Visiems darbininkams, rangovams ir subrangovams turi būti mokamas tinkamas atlyginimas ir kitos priemokos, atitinkančios ar viršijančios visus teisinius reikalavimus bei	Gali būti numatytos įvairios išmokos: socialinio draudimo išmokos, pensijos, apgyvendinimas, maistas ir t.t. Mokėjimo protokolai Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir

panašius darbus dirbantiems asmenims tame regione mokamus atlyginimus.	profesinėmis sąjungomis.
Rodikliai 4.1.8	Įrodymai ir patarimai:
Darbininkai neturi dirbti už skolas bei negali būti jokių kitų priverstinio darbo formų	Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais
Rodikliai 4.1.9	Įrodymai ir patarimai:
Asmenys iki 15 metų negali būti įdarbinami dirbti jokių miškininkystės darbų	<p><i>Nacionaliniuose įstatymuose gali būti numatytas aukštesnis minimalus amžius, tačiau šis amžius yra nustatytas 138 TDO konvencijos 3-ajame straipsnyje.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis</p> <p>Pastebėjimai darbo vietoje.</p>
Rodikliai 4.1.10	Įrodymai ir patarimai:
Asmenys iki 18 metų negali dirbti naktimis ar atlikti sunkių ar pavojingų darbų, pvz., naudoti pesticidus, kirsti medžius, išskyrus mokymų tikslais.	<p><i>Tais atvejais, kai vaikai ir jauni asmenys turi būti atleidžiami iš darbo tam, kad būtų įgyvendinamas šis reikalavimas, turi būti taikomas 4.4 socialinio poveikio įvertinimo kriterijus. Tikimasi, kad organizacijos atliks vaikų perkėlimo iš įdarbinimo vietų socialinio poveikio įvertinimą ir efektyviai sušvelnins tokias pasekmes, pvz. šeimoms suteikdamos tinkamus alternatyvius pajamų šaltinius ir užtikrindamos, kad vaikams būtų sudarytos reikiamos švietimo sąlygos.</i></p>
Kriterijai 4.2 Miško ūkis neturi pažeisti darbuotojų ir jų šeimų sveikatą ir saugumą reglamentuojančių teisės aktų.	
Rodikliai 4.2.1	Įrodymai ir patarimai:
<p>Miško valdytojai yra susipažinę su įstatymais ir (ar) taisyklėmis, reglamentuojančiomis darbuotojų ir jų šeimų darbų saugą, ir jų laikosi.</p> <p>Stambiose organizacijose turi būti raštiška darbų saugos strategija ir jos valdymo sistema</p> <p>4.2.1.1. Darbuotojai, įskaitant rangovus, yra susipažinę su darbo sauga ir jos laikosi darbo metu.</p> <p>4.2.1.2. Darbo vietose yra reikalingos darbų saugos priemonės, įskaitant šalumus, aiškiai matomas liemenes/švarkus, apsauginius batus ir kelnes, pirmos medicininės pagalbos rinkinį. Jai naudojasi visi dirbantys miške.</p> <p>4.2.1.3. Kiekvienas žmogus besilankantis kirtavietėje privalo dėvėti šalną ir turi būti aiškiai matomas</p> <p>4.2.1.4. Atliekamas reguliarius saugumo priemonių, naudojamų lipimui į medžius, patikrinimas. Rodiklis neaktualus privatiems miškams.</p> <p>4.2.1.5. Darbuotojai dirbantys pavojingus darbus, tokius kaip stambių medžių kirtimas, niekada nedirba po vieną.</p> <p>4.2.1.6. Miško darbuotojai žino, kaip elgtis avarinėse situacijose.</p>	<p><i>Miškininkystės veikla turi būti vykdoma pagal Tarptautinės darbo organizacijos miškininkystės saugumo ir sveikatos apsaugos praktikos kodekso reikalavimus.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir sąjungomis.</p> <p>Gairės/reglamentai yra laisvai prieinami.</p> <p>Darbo direktyvos ir patikros ataskaitos.</p> <p>Darbų saugos protokolai</p> <p>Lauko darbai.</p>

<p>4.2.1.7. Žemės ūkio technika, dirbanti miškuose, pritaikyta kad užtikrintų operatorių saugumą.</p> <p>4.2.1.8. Miško įmonė nuolat tikrina ar laikomasi darbo saugos reikalavimų.</p> <p>4.2.1.9. Keliuose aplink teritoriją, kur vyksta miško ruoša, yra pastatyti įspėjamieji ženklai.</p> <p>4.2.1.10. Didesnėse miškų ūkio įmonėse vedamas nelaimingų atsitikimų bei veiksmų, skirtų darbo sąlygų pagerinimui, sąrašas.</p> <p>4.2.1.11. Didelėse miškų ūkio įmonėse yra apibrėžta darbų saugos politika bei taikoma tokia valdymo sistema, kuri sistemingai identifikuoja galimus pavojus, numato prevencines priemones ir garantuoja šių priemonių įgyvendinimą.</p>	
<p>Rodikliai 4.2.2</p> <p>Miško valdytojai sistemškai vertina riziką, susijusią su visomis užduotimis ir įranga, nustato tinkamas saugos procedūras, asmeninės apsaugos priemonių (AAP) naudojimą, avarines procedūras ir, kur tinkama, pagrindines atsakomybės sritis.</p> <p><u>Stambiose organizacijose atitikimas šiam reikalavimui turi būti paremtas dokumentais.</u></p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Visi miške atliekami darbai turi atitikti darbų saugos įstatymus ir taisykles</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir sąjungomis.</p> <p>Dokumentais rizikos vertinimą.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)::</u></p> <p>Darbuotojai yra aprūpinti reikiama įranga</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p> <p>Lauko darbai</p>
<p>Rodikliai 4.2.3</p> <p>Visi darbininkai tinkamai išmokyti saugaus darbo ir, kur reikia ar įmanoma, turi atitinkamų įgūdžių pažymėjimus.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais.</p> <p>Tvarkaraščiai ir duomenys apie mokymus</p> <p>Atitinkamų įgūdžių pažymėjimai.</p>
<p>Rodikliai 4.2.4</p> <p>Miškininkystės veikla turi atitikti bent ILO Miškininkystės darbų saugos kodeksą</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p>
<p>Rodikliai 4.2.5</p> <p>Darbo vietoje yra visi reikiami įrankiai, technika, medžiagos ir įranga, įskaitant tinkamas AAP, ir jie yra tinkami saugiai naudoti</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais.</p> <p>Lauko darbai.</p>
<p>Rodikliai 4.2.6</p> <p>Valdytojai turi imtis visų tinkamų priemonių siekdami užtikrinti, kad darbuotojai naudoja esamas AAP</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais.</p> <p>Lauko darbai</p>
<p>Rodikliai 4.2.7</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>Registruojami ir atnaujinami sveikatos ir saugos įrašai (įskaitant rizikos vertinimą, įrašus apie nelaimingus atsitikimus).</p> <p><u>MMITM(Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Registruojami su darbų sauga susiję nelaimingi atsitikimai</p> <p>MMITM:</p> <p>Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.</p>	<p>Avarių, nelaimingų atsitikimų registravimo dokumentai, darbų vadovams ir darbuotojams skirtos instrukcijos</p> <p>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)::</p> <p>Protokolai</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p>
<p>Rodikliai 4.2.8</p> <p>Visi darbininkai ir rangovai, dirbantys miško įmonėje, bei jų šeimos, gali naudotis tinkamomis vietinėmis medicinos paslaugomis.</p> <p>Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p>
<p>Rodikliai 4.2.9</p> <p>Jei suteikiamos, MVV darbininkų gyvenamosios vietos ir maitinimas turi atitikti bent ILO Miškininkystės darbų saugos kodeksą.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p> <p>Patalpų patikra</p>
<p>Rodikliai 4.2.10</p> <p>MVV yra programa, supažindinanti su miško darbininkų ar jų šeimų sergamomis ligomis, būdingomis tai vietai.</p> <p><u>Stambios organizacijos</u> prisideda prie ar vykdo vietovei būdingų ligų, kuriomis serga miško darbininkai ir jų šeimos, prevencijos ir kontrolės programą</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>MVV vykdoma bazinė programa, supažindinanti su miško darbininkų ar jų šeimų sergamomis ligomis, būdingomis tai vietai</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais.</p> <p>Pokalbiai su socialinių NVO.</p> <p>Paramos protokolai.</p> <p>Regiono sveikatos statistiniai duomenys.</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽU INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI)::</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais</p>
<p>Kriterijai 4.3 Kaip nustatyta Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) 87 ir 98 konvencijose, darbuotojams turi būti garantuota teisė organizuotis ir laisvanoriškai tartis su savo darbdaviais.</p>	
<p>Rodikliai 4.3.1</p> <p>Darbininkai gali jungtis į organizacijas ir (ar) įstoti į pasirinktas profesines sąjungas, nebijodami gąsdinimų ar atsakomųjų veiksmų. Tai minimaliai atitiks ILO konvencijos Nr. 87: Konvencijos dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo, reikalavimus</p> <p>LT:</p> <p>4.3.1.1. Visi darbuotojai turi galimybę kurti profesines (gamybines) sąjungas arba pagal savo poreikius stoti į jau egzistuojančias ir yra pilnai informuoti apie savo teises šiais klausimais.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis.</p>

<p>4.3.1.2. Didelėse įmonėse, jeigu nėra profesinės sąjungos, yra išrenkamas darbuotojų atstovas.</p> <p>4.3.1.3. Vedamos gera valia bei bendromis pastangomis pagrįstos derybos su profesinių sąjungų atstovais, siekiant bendro sutarimo.</p> <p>4.3.1.4. Suinteresuotas šalis atstovaujančios organizacijos dalyvauja priimant sprendimus.</p>	
<p>Rodikliai 4.3.2</p> <p>Darbininkai gali laisvai jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas. Tai minimaliai atitiks Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 98: Konvencijos dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo, reikalavimus.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis</p>
<p>Rodikliai 4.3.3</p> <p>Taikomas efektyvus mechanizmas, kaip suteikti informaciją ir sudaryti sąlygas darbininkams dalyvauti priimant sprendimus, kai tai turi tiesioginę įtaką jų darbo sąlygoms</p> <p><u>MMITM(Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Darbininkai ar jų atstovai vertinami kaip dalyviai sprendimų priėmimo</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis</p>
<p>Kriterijai 4.4 Planuojant ir vykdamas miško ūkinę veiklą, turi būti įtraukiami ir socialinio poveikio analizės rezultatai. Reikalinga nuolatinė konsultacija su žmonėmis ir grupėmis, kuriuos tiesiogiai veikia miško ūkio darbai.</p>	
<p>Rodikliai 4.4.1</p> <p>Kartu su paveikiamomis vietinėmis suinteresuotomis šalimis, atitinkamai pagal valdymo mastą ir intensyvumą, atliekamas socialinio, socioekonominio, dvasinio ir kultūrinio poveikio vertinimas.</p> <p>Stambiose organizacijose toks poveikis turi būti fiksuojamas dokumentuose.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)(Maži miškai):</u> Bet kas, ką gali tiesiogiai paveikti vykdoma veikla, turi būti informuotas, ir jam suteikta galimybė išsakyti savo nuomonę.</p> <p>Miško valdytojas turi stengtis išvengti neigiamo veiklos poveikio.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Miško valdytojas aktyviai siekia išorinių organizacijų paramos atliekant socialinio poveikio ir (ar) socialinio poveikio stebėsenos vertinimą ir naudoja šiuos rezultatus planuodamas būsimą tvarkymą</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Naujai veiklai paprastai bus atliekamas oficialus poveikio vertinimas ir toks vertinimas taip pat apims socialinę aplinką. Bus reikalaujama, kad šiuo metu vykdomos veiklos atžvilgiu būtų palaikomas ryšys su suinteresuotomis šalimis ir tokiu būdu būtų užtikrinama, jog Miško valdytojas žinotų apie visus esamus ir (arba) galimus poveikius. Valdymo planuose turi būti nurodytos tokių poveikių švelninimo priemonės, pvz. turi būti žinoma apie dėl veiklos kylančias dulkių arba triukšmo problemas ir planuojant turi būti stengiamasi jas sumažinti arba jų išvengti.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p><u>MMITM (Mažų miškai):</u></p> <p>Diskusijos su kaimynais ir miško ūkio specialistai</p> <p>Apie veiklą žmones informuojančių laikraščiuose spausdintų straipsnių, reklamų, laiškų, plakatų ir ženklų kopijos.</p> <p><u>MMITM (Mažų intensyvumo miškai):</u></p> <p>Socialinio poveikio vertinimo ataskaitų kopijos</p> <p>Atsižvelgiant į socialinio poveikio vertinimo ataskaitų arba socialinio poveikio stebėjimo rezultatus atliktų valdymo pakeitimų įrodymai.</p>

Rodikliai 4.4.2	Įrodymai ir patarimai:
(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)) Planuose tinkamai atsižvelgiama į vertinimų metu nustatytą neigiamą poveikį, galimybes teigiamam poveikiui ir potencialių konfliktų sritis	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietinėmis bendruomenėmis. Miško tvarkymo planas
Rodikliai 4.4.3	Įrodymai ir patarimai:
Yra suinteresuotų šalių sąrašas	Protokolai Konsultacijos su suinteresuotais subjektais
Rodikliai 4.4.4	Įrodymai ir patarimai:
(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)) Vykdomos nuolatinės adekvačios konsultacijos su suinteresuotomis šalimis (vietiniais žmonėmis, darbininkais ir atitinkamomis organizacijomis); suinteresuotos šalys žino, kad gali peržiūrėti miško valdymo planus ir stebėsenos rezultatus, jei planuojama didelio poveikio veikla, ir kad MVV vertinama/stebima sertifikavimo tikslais	Protokolai Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 4.4.5	Įrodymai ir patarimai:
Suinteresuotų šalių iškelti klausimai vertinami konstruktyviai ir objektyviai	Protokolai Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 4.4.6	Įrodymai ir patarimai:
Vykdamas didelės apimties darbus, bendravimas su suinteresuotomis šalimis klausimais, kuriais reikia imtis veiksmų ir tolesnių priemonių, turi būti fiksuojamas dokumentuose	Ryšio dokumentavimas
Kriterijai 4.5	Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros skundų analizavimui ir numatomos kompensacijos už juridinėms ar naudotojų teisėms, nuosavybei, ištekliams ar vietinių žmonių gyvenvietėms padarytą žalą išmokėjimui. Reikia imtis atitinkamų priemonių, kad tokių nuostolių būtų išvengta.
Rodikliai 4.5.1	Įrodymai ir patarimai:
Bandoma spręsti ginčus sąžiningų konsultacijų, kuriomis siekiama susitarimo, metu.	Protokolai Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 4.5.2	Įrodymai ir patarimai:
(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)). Aiškiai apibrėžtas ginčų sprendimas. Vykdamas didelės apimties darbus, ginčų sprendimo sistema apima teisinius reikalavimus ir nustatoma	Protokolai Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais

dokumentais.	
PRINCIPAS 5. NAUDA IŠ MIŠKO:	
<i>Miškų ūkio veikla turi skatinti efektyvų daugiatikslių miško naudojimą, siekiant užtikrinti ekonominę gyvybingumą ir platų aplinkosauginių bei socialinių funkcijų spektrą.</i>	
Kriterijai 5.1 Miško ūkis turi siekti ekonominio gyvybingumo, visiškai apimdamas aplinkosaugines, socialines ir gamybinės produkcijos sąnaudas bei užtikrindamas reikalingas investicijas ekologiniam miško produktyvumui palaikyti.	
Rodikliai 5.1.1	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdytojai turi stengtis pasiekti ekonominę gyvybingumą ir atsižvelgti į visas gamybos išlaidas aplinkosauginėms, socialinėms ir eksploatacinėms reikmėms bei užtikrinti miško ekologinių funkcijų bei produktyvumo palaikymui būtinas investicijas.	Metinis veiklos planas, biudžetas ir finansinė ataskaita. Našumo įvertinimas
Rodikliai 5.1.2	Įrodymai ir patarimai:
Į esamą ir būsimą biudžetą įtraukiamos specifinės aplinkos apsaugos ir socialinės bei eksploatacinės išlaidos. <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Miško valdytojas siekia būti ekonomiškai gyvybingoje situacijoje, leidžiančioje ilgalaikį miško valdymą	<i>Pajamos gali būti suprantamos plačiaja prasme kaip iš miško produktų pardavimo gaunamos tiesioginės pajamos ir netiesioginės pajamos iš poilsio/turizmo, labdaros fondų, mokėjimų už suteiktas aplinkosaugines paslaugas ir subsidijų.</i> Finansinių planų sudarymo dokumentai. Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 5.1.3	Įrodymai ir patarimai:
Kur reikia, investuojama į miško ekologinio produktyvumo išlaikymą	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Pokalbiai su aplinkosauginėmis nevyriausybinėmis organizacijomis. Planas ir žemėlapiai. Ekosistemų stebėjimas.
Kriterijai 5.2 Miško ūkio veikla ir marketingas turi skatinti įvairių miško produktų optimalų naudojimą ir vietinį perdirbimą.	
Rodikliai 5.2.1	Įrodymai ir patarimai:
(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)). Kur įmanoma, savininkas/valdytojas skatina rinkų kūrimą ir tvarų naudojimą įprastiems, mažiau žinomiems natūralaus miško ar plantaciniams produktams, ne medienos miško produktams.	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis.
Rodikliai 5.2.2	Įrodymai ir patarimai:
Vietiniams perdirbėjams ir rinkoms suteikiama prieiga prie MVV gaunamų miško produktų, nebent yra pagrįsta priežastis taip nesielgti. <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u>	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis. Įrodymai, jog buvo sudarytos galimybės remti vietines perdirbimo įmones ir rinkas.

<p>Kur įmanoma naudojamosi perdirbėjais.</p>	<p>MMITM (MAŽI IR MAŽU INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Detalūs duomenys apie medienos pardavimus ir informacija apie vietines perdirbimo galimybes.</p>
<p>Kriterijai 5.3 Miško ūkis turi iki minimumo sumažinti su miško kirtimu ir vietiniu medienos perdirbimu susijusią taršą bei išvengti neigiamo poveikio kitiems miško ištekliams.</p>	
<p>Rodikliai 5.3.1</p> <p>Strateginis ir taktinis/operacinis naudojimo planavimas ir kirtimo veikla turi būti vykdoma pagal nacionalines geros praktikos gaires (kur tokių nėra ar jos neadekvačios, tropiniams miškams taikomas FAO pavyzdinis miško kirtimo praktikos kodeksas).</p> <p>LT:</p> <p>5.3.1.1. Egzistuojančių ir planuojamų miško kelių, tiltų, medienos ištraukimo valsekų išdėstymas atitinka vykdomos miškų ūkio veiklos apimtį ir intensyvumą.</p> <p>5.3.1.2. Miško kirtimo technologijos garantuoja, kad nepadaroma žala nei iškirstai ir pardavimui skirtai medienai nei miške liekantiems medžiams.</p> <p>5.3.1.3. Atliekų kiekis miško kirtimo, perdirbimo ir ištraukimo metu yra kiek įmanoma minimalus.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Kertant mišką ir vietoje apdorojant produktus turi būti iki minimumo sumažinamos medienos atliekos ir žala likusiam miškui.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško atkūrimo projektai</p> <p>Miško valdytojų žinios apie vietos verslo galimybių pasiūlymus</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽU INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Patikra natūroje</p> <p>Miško ruošos įrašai ir pardavimo apimtys</p>
<p>Rodikliai 5.3.2</p> <p>Kirtimo būdai turi būti kuriami taip, kad būtų išvengta rąstų lūžimo, sortimentų nuvertėjimo, žalos miškui ir šalia esantiems medynams, kirtavietėje paliekamiems medžiams ir jų grupėms, paliekamai negyvai medienai ir žalos gretimiesiems medynams, saugomiems medžiams ir jų grupėms ir kirtavietėje paliekamai negyvai medienai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, prižiūrėtojai ir darbuotojai.</p> <p>Miško ruošos veiklos stebėjimas.</p> <p><u>Baigtų kirtaviečių apžiūra vietoje.</u></p>
<p>Rodikliai 5.3.3</p> <p>Kirtimo darbų metu susidariusios atliekos turi būti minimizuojamos, paliekant adekvatų organinių medžiagų kiekį ant miško paklotės dirvožemio išsaugojimui.</p> <p>LT:</p> <p>Miško ruošos darbų metu susidaranti atliekos yra sumažinamos iki minimumo, tačiau taip pat yra užtikrinami pakankami reikiamos kokybės paliekamos žalios medienos ir negyvos medienos kiekiai, reikalingi miško bioįvairovės išlaikymui</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Kai medienos gaminiai yra išgabenami iš medynų, turi būti paliekamas pakankamas medžiagos (viršūnių, šakų ir kitos medienos) kiekis tam, kad geriau vyktų natūralus maistingųjų medžiagų apytakos ciklas.</i></p> <p>Miško ruošos ir vietoje vykdomų perdirbimo darbų stebėjimas.</p> <p><u>Baigtų kirtaviečių apžiūra vietoje.</u></p>

Rodikliai 5.3.4	Įrodymai ir patarimai:
Nupjauti ir apdirbti medžiai ir (ar) darbo vietoje apdirbti produktai išvežami iš miško prieš prasidedant gedimui.	Miško ruošos veiklos stebėjimas. Medienos pristatymo dokumentai
Kriterijai 5.4 Miško ūkis turi siekti stiprinti ir plėtoti vietinę ekonomiką, išvengiant priklausomybės nuo vieno miškų produkto.	
Rodikliai 5.4.1	Įrodymai ir patarimai:
Miškas tvarkomas siekiant gauti daugiau nei vieną produktą, atsižvelgiant tiek į medienos, tiek ne medienos miško produktus, kur įmanoma <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)(Maži miškai):</u> Netaikoma <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)(Mažų intensyvumo miškai):</u> Miško valdymu turi būti siekiama išvengti priklausomybės nuo vieno miško produkto. Skatinamos vietinės iniciatyvos, susijusios su miško produktų naudojimu, apdorojimu ir (ar) rinkodara	Pokalbiai su miško ūkio specialistais. Miško tvarkymo planas <u>MMITM (Mažų intensyvumo miškai):</u> Duomenys apie prekybą. Pokalbiai su vietinėmis bendruomenėmis ir miško ūkio specialistais
Rodikliai 5.4.2	Įrodymai ir patarimai:
Vietos bendruomenės įmonės skatinamos naudoti ne medienos miško produktus	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir konsultuojantis su vietinėmis bendruomenėmis. Nemedienos miško gaminių pardavimų arba išduotų licencijų ar leidimų įrodymai.
Kriterijai 5.5 Miško ūkio veikla turi atsižvelgti, palaikyti ir, kur įmanoma, gerinti miško funkcijų ir išteklių, pavyzdžiui, vandens apsaugos ir žuvininkystės, būklę ir kokybę.	
Rodikliai 5.5.1	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdytojai žino miško paslaugų ir išteklių mastą	Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 5.5.2	Įrodymai ir patarimai:
Miško valdymo praktika siekiama sumažinti neigiamą poveikį paslaugoms ir kitiems miško ištekliams	Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Kriterijai 5.6 Miško kirtimų apimtys negali viršyti dydžių, kurie galėtų būti išlaikomi ir ateityje.	
Rodikliai 5.6.1	Įrodymai ir patarimai:
Duomenys apie miško augimą, atkūrimą, išretėjimą ir naudojimo kiekį pateikiami reguliariai ir analizuojami lyginant su numatytais kiekio ir augimo duomenimis (duomenų tikslumas atitinka valdymo mastą ir intensyvumą)	Perskaičiavimų, našumo įvertinimų ir miško ruošos planavimo įrodymai <u>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</u> Miško tvarkymo planas

<p>LT:</p> <p>5.6.1.1. Metinė kirtimų norma (MKN) tiek ploto tiek tūrio prasme yra nustatyta remiantis dokumentais patvirtintomis prognozėmis apie planuojamą medienos prieaugį, ir užtikrina, kad kirtimai neviršija normų, užtikrinančių tvarų ir subalansuotą miškų naudojimą.</p> <p>5.6.1.2. Metiniai kirtimai yra griežtai apskaitomi dokumentuose, kuriuose turi būti informacija apie vietovę, medžių rūšis, kiekius, sortimentus, datą ir terminus, pirkėją, taip pat kaupiama su monitoringu susijusi informacija.</p> <p>5.6.1.3. Miškuose laikomasi MKN arba kitų su kirtimais susijusių skaičiavimų.</p> <p>5.6.1.4. Nemedieninių miško produktų tokių kaip sėklos, kalėdinės eglutės, žaliava puokštėms, miško žvėrys, panaudojimas (sumedžiojimas) yra registruojamas dokumentuose ir neviršija subalansuotą naudojimą garantuojančių normų.</p> <p>5.6.1.5. Kertamų biržių ribos yra aiškiai pažymimos natūroje ir jų griežtai laikomasi.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)(Maži miškai):</u></p> <p>Kirtimo lygis išlaikomas per ilgą laikotarpį (laikotarpį, lygų kirtimo rotacijos ilgiui). Reikia atkreipti dėmesį, kad metinio kirtimo lygiai gali stipriai skirtis.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)(Mažų intensyvumo miškai):</u></p> <p>Kirtimo limitai nustatomi tolygiu lygiu, remiantis konservatyviais medžių augimo ir kirtimo vertinimais. Kirtimo limitai nurodomi Miško tvarkymo plane.</p>	<p>Kirtavietėse atliekamų lauko darbų palyginimas su plotais, kuriuos numatoma skirti miško ruošai.</p> <p>Medynų planai</p> <p>Atitinkamo laikotarpio miško ruošos ir pardavimų dokumentai bei planai.</p> <p>Duomenys apie kertamų medžių rūšių galimą arba faktišką prieaugį.</p>
<p>Rodikliai 5.6.2</p> <p>Tolygus pagrindinių ir ugdymo kirtimų intensyvumas bei dažnumas paskaičiuojamas MVV remiantis naujausia informacija ir neviršija numatyto ilgalaikio prieaugio masto.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Medienos išteklių planavimas</p>
<p>Rodikliai 5.6.3</p> <p>Legalus ne medienos miško produktų naudojimas neviršija numatyto ilgalaikio atsinaujinimo masto.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas</p>

PRINCIPAS 6. POVEIKIS APLINKAI:	
<i>Miškų ūkis turi išsaugoti biologinę įvairovę ir su ja susijusias vertybes, vandens išteklius, dirvožemį, unikalias ir lengvai pažeidžiamas ekosistemas bei kraštovaizdį, išlaikyti miško ekologines funkcijas bei miškų vientisumą.</i>	
Kriterijai 6.1	Poveikis aplinkai turi būti įvertintas, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtis, intensyvumą ir išteklių unikalumą, bei atitinkamai integruotas į miško ūkio sistemas. Įvertinimas turi apimti tiek kraštovaizdžio problemas, tiek miško kirtimo bei medienos perdurbimo vietoje poveikį. Poveikis aplinkai turi būti įvertintas prieš neigiamą poveikį sukeliančių darbų pradžią.
Rodikliai 6.1.1	Įrodymai ir patarimai:
<p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Savininkas/valdytojas sistematiškai nustatė ir įvertino potencialų aplinkosauginį visos miške vykdomos veiklos (įskaitant apdoravimo vietoje paslaugas) poveikį; miško planų poveikis apsvaistytas landšafto lygiu, atsižvelgiant į sąveiką su šalia esančia žeme ir kitais netoliese esančiais arealais. <u>Stambiose organizacijose poveikio vertinimo rezultatai turi būti užfiksuoti dokumentuose.</u></p> <p>LT:</p> <p>6.1.1.1. Planuojant miškų ūkio veiklą atliktas poveikio aplinkai įvertinimas, o priemonės sušvelninančios tą poveikį yra integruojamos į miškotvarkos projektą. Tų priemonių laikomasi dirbant miške – drėgnose vietovėse yra dirbama atsargiai kad nepakenkti dirvožemiui, vietose kur yra paukščių buveinės nevykdoma veikla jų perėjimo laikotarpiu.</p> <p>6.1.1.2. Nuo 1993-ųjų metų Lietuva yra prisijungusi prie Ramsar'o konvencijos. Naujų kelių tiesimas nėra aktualus privatiems miškams dėl vidutinės miško valdos dydžio Lietuvoje (4,5 hektaro). Be to, miško ruoša ir pervežimas nedarant didelės žalos aplinkai yra įmanomas netgi drėgnose dirvose žiemos sąlygomis.</p>	<p>Visiems miško valdymo vienetuose atliekamiems darbams arba veiklai turi būti įvertinami sukelti galimi žemiau nurodyti neigiami poveikiai: dirvos erozija ir sutankinimas; dirvos naštumo pokyčiai; egzotinių, vietinių ir aklimatizuotų floros ar faunos rūšių gausos, įvairovės arba paplitimo pokyčiai. Arealų fragmentacija, užterštumas pesticidais, tepalais, maistingosiomis medžiagomis ar trąšomis (dėl nutukėjimo, aerolio pasklidimo arba išsiliejimo) bei vandentakių ar vandens telkinių sedimentacija; vandentakių ar vandens telkinių tūkmės ir drenažo režimų pokyčiai, vizualiniai žinomo landšafto pokyčiai. Turi būti remiamasi vietos perdurbimo įmonių darbine instrukcija Nr. 1</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, Pokalbiai su aplinkosauginėmis nevyriausybinėmis organizacijomis ir vyriausybės gamtos apsaugos agentūromis.</p>
Rodikliai 6.1.2	Įrodymai ir patarimai:
<p>Specifinis darbų vietai visų miško darbų poveikio aplinkai vertinimas atliktas prieš pradėdant darbo vietų rengimą, atsižvelgiant į darbų mastą ir darbų vietos jautrumą. Kur tokia veikla laikoma "žymia", toks darbų vietos specifinis vertinimas fiksuojamas dokumentuose. "Žymi" veikla apima, bet neapsiriboja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Naujų kelių tiesimą ar žymų esamų kelių maršruto keitimą; ▪ bet kokią upelių ir upių tūkmės ribojimo formą; ▪ miško įveisimą; ▪ didesnio nei 100 ha ploto miško atkūrimo genų pasikeitimą per tą patį sodinimo laikotarpį darbų/valdymo vienetu, jei MVV sudaro daugiau nei vienas vienetas; 	<p>Žymi veikla yra tokia veikla, dėl kurios aplinkai gali būti daromas poveikis, kuris yra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nuolatinis arba ilgalaikis; arba ▪ Veikia didelę aplinkos dalį <p>Poveikio aplinkai vertinimas yra oficiali procedūra, kuri yra taikoma norint surinkti, organizuoti, analizuoti, interpretuoti ir perduoti duomenis, kurie yra susiję su sprendimo priėmimu. Tačiau ši procedūra gali būti taikoma kaip projektui skirtas neoficialus vertinimas, pavyzdžiui, atliekant miško ruošimo veiklos planavimą. Poveikio aplinkai vertinimo tikslas yra kuo labiau sumažinti neigiamus poveikius, užtikrinti svarbių savybių išsaugojimą ir sustiprinti teigiamus projekto aspektus.</p> <p>Oficialus poveikio aplinkai vertinimas turi atitikti šiuos principus:</p> <p>Žinojimu pagrįstas sprendimų priėmimas: Sprendimų priėmimas turi būti pagrįstas patikima informacija.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ rekreacinę veiklą ir susijusią infrastruktūrą; ▪ komunikacijų stiebus ir susijusią infrastruktūrą; ▪ elektros linijas; ▪ vandentiekio linijas; ▪ natūralios augalijos pakeitimu komerciniam ar kitokiam naudojimui; ▪ naujų tvorų statymą; ▪ natūralių vietų ir produktų naudojimą komerciniais ar kitais tikslais; ▪ naujas atliekų aikštes; ▪ naujos/modifikuotos veiklos/produktų, kurie gali turėti žymų poveikį aplinkai, įgyvendinimą. <p>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai) (Maži miškai):</p> <p>Prieš pradėdant kokią nors veiklą, nustatomas galimas neigiamas poveikis aplinkai ir veikla kuriama taip, kad jis būtų sumažintas. Vertinimas neturi būti fiksuojamas dokumentuose, nebent to reikalaujama įstatymais</p> <p>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai) (Mažų intensyvumo miškai):</p> <p>Prieš pradėdant kokią nors veiklą, nustatomas galimas neigiamas poveikis aplinkai darbų vietoje ir landšafto lygiu ir veikla kuriama taip, kad jis būtų sumažintas. Vertinimas neturi būti fiksuojamas dokumentuose, nebent to reikalaujama įstatymais</p>	<p>Atskaitomybė: Turi būti aiškiai apibrėžta atsakomybė.</p> <p>Aplinka plačiausia prasme: žodis „aplinka“ turi apimti visus aspektus (t.y. fizinius, socialinius, politinius, ekonominius ir vizualinius).</p> <p>Viešosios konsultacijos: konsultavimasis su visomis suinteresuotosiomis ir susijusiomis šalimis turi vykti skaidriai.</p> <p>Specialistų indėlis: konkrečios sritys specialistai turi prisidėti prie poveikio aplinkai vertinimo.</p> <p>Alternatyvos: apsvaistykite visas galimas alternatyvas vietos nustatymo ir veiklos prasme.</p> <p>Švelninančios priemonės: įvertinkite švelninančias priemones, kurios sumažins ar padės išvengti neigiamo poveikio ir sustiprins teigiamą planuojamos veiklos poveikį.</p> <p>Apsvarstykite visus etapus: vertinime turi būti aptarti visi vystymosi etapai nuo planavimo etapo iki užbaigimo.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, taip pat turi būti patikrintos jų pagrindinės poveikio aplinkai vertinimo žinios.</p> <p>Vertinimų ir sprendimų dokumentai.</p> <p>Aplinkos valdymo planas.</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Vadovo turimos žinios apie konkrečią vietą ir veiklos poveikius</p> <p>Lauko darbai</p> <p>Miško tvarkymo planas</p> <p>Dokumentais patvirtinta aplinkosaugos ataskaita arba vertinimas, jei įstatymuose yra numatytas toks reikalavimas.</p>
<p>Rodikliai 6.1.3</p> <p>Darbų ir planavimo metu atsižvelgiama į visą vertinimų metu nustatytą potencialų poveikį gamtai ir užtikrinama, kad išvengiama neigiamo poveikio ar jis sušvelninamas</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Taip pat žiūrėkite 6.5.1 ir 6.5.2.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, prižiūrėtojais ir darbuotojais taip pat jų žinių apie minimalius reikalavimus patikrinimas.</p> <p>Lauko darbai ir Veiklos plano. Didelės apimties veiklai šios nuostatos ir kontrolės priemonės turi būti dokumentuojamos planuose.</p>
<p>Rodikliai 6.1.4</p> <p>Svarstomos ir laiku įgyvendinamos korekcinės priemonės skirtos tiek buvusiems, tiek būsimiems neatitikimams.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Korekcinų veiksmų:</p> <p>Pirmasis tikslas yra, visais atvejais, kai nesilaikoma reikalavimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ turi būti imamasi veiksmų, siekiant ištaisyti aplinkai padarytą žalą, jei tokia įvyko (koregavimo veiksmai); ir ▪ priemonės, kurių imamasi norint išvengti pakartotinio reikalavimų nesilaikymo (prevenciniai veiksmai). <p>Antrasis tikslas yra užtikrinti, kad prevencinių veiksmų būtų imamasi tais atvejais, kai yra aiški galimybė, jog veikla peraus reikalavimų nesilaikymą ir dėl to bus daromas poveikis aplinkai.</p> <p>Trečiasis tikslas yra užtikrinti, kad KVR būtų peržiūrimi periodiškai tam, kad būtų nustatomos tos sritys, kuriose</p>

	<p><i>problemos kartojasi nuolat ir būtų galima užtikinti, jog dėl tokių probleminių sričių bus imamas tinkamų korekcinį arba prevencinių veiksmų.</i></p> <p>Pokalbiai su specialistais.</p> <p>Šiuo metu vykdomos veiklos kokybės ir su ja susijusios praeityje atliktų KVR apskaitos palyginimas.</p>
Rodikliai 6.1.5	Įrodymai ir patarimai:
<p>Koregavimo veiksmų reikalavimai (KVR) registruojami ir tinkamai svarstomi.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Laiku imamas koregavimo veiksmų.</p>	<p>KVR (Koregavimo veiksmų reikalavimai) protokolai</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais ir Stebėjimas darbo vietose</p>
Rodikliai 6.1.6	Įrodymai ir patarimai:
<p>Ne vietinės augalų (ne medžių) ir gyvūnų rūšys įvedamos bei (ar) vietinės rūšys įvedamos pakartotinai tik jei pasitarus su pripažintais ekspertais ir kontrolės institucijomis nustatoma, kad jos yra neinvazinės ir bus naudingos aplinkai; kur įmanoma, prieš kokį nors įvedimą pasitariama su vietinėmis suinteresuotomis šalimis; visi įvedimai atidžiai stebimi.</p> <p>LT:</p> <p><u>Egzotinės rūšys miške nediegiamos ar pakartotinai nediegiamos.</u></p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, aplinkosauginėmis nevyriausybiniomis organizacijomis ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Tyrimų santraukos.</p> <p>Licencijos ir leidimai.</p>
Kriterijai 6.2	Turi būti siekiama išsaugoti retas, nykstančias ir kitas saugomas rūšis bei jų paplitimo arealus (pvz., lizdavietes bei maitinimosi plotus). Atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei išteklių unikalumą, turi būti įsteigtos apsauginės zonos ir saugomos teritorijos. Medžioklė, žvejyba ir įvairių miško produktų naudojimas turi būti kontroliuojami.
Rodikliai 6.2.1	Įrodymai ir patarimai:
<p>Retos, nykstančios rūšys ir jų esantys (ar galintys būti) MVB arealai nustatyti ir užfiksuoti dokumentuose</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai) (Maži miškai):</u></p> <p>Kur žinoma, retos ir nykstančios rūšys ir jų arealai yra saugomi.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai) (mažų intensyvumo miškai):</u></p> <p>Kur žinoma, retos ir nykstančios rūšys ir jų arealai pažymimi žemėlapiuose ir saugomi.</p> <p>LT:</p> <p>6.2.1.1. Retos, nykstančios rūšys arba ekosistemos yra identifikuotos, į tai kreipiamas dėmesys visos miškų ūkio veiklos metu.</p> <p>6.2.1.2. Medžiai, įtraukti į nacionalinius ir/arba</p>	<p><i>Tais atvejais, kai tyrimų duomenys yra nepilni, reikia daryti prielaidą, jog toje vietovėje gyvena atitinkamos gyvūnų rūšys.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Taip pat žr. 7.1.7</p> <p>MMITM (Mažų miškai):</p> <p>Miškotvarkininko žinios apie retas, pažeidžiamas ir nykstančias rūšis toje vietovėje.</p> <p>Dokumentai iš kitų šaltinių apie šioje vietovėje randamas rūšis.</p> <p>Duomenų apie retų, pažeidžiamų ir nykstančių rūšių lizdavietes ir penėjimosi vietas rinkimas.</p> <p>MMITM (Mažų intensyvumo miškai):</p> <p>Miškotvarkininko ir darbininkų žinios apie retas, pažeidžiamas ir nykstančias rūšis toje vietovėje.</p> <p>Duomenys apie miško darbininkų aplinkosaugos mokymus.</p>

Usunięto: LT: ¶
Vietiniai miškai negali būti paverčiami egzotinių rūšių plantacijomis. Egzotinės neauginamos miške.

Usunięto: ¶

<p>tarptautinius sąrašus kaip nykstantys arba kuriems yra grėsmė tapti nykstančiais (pvz. CITES Priedas 1, nacionaliniai sąrašai) yra nekertami.</p> <p>6.2.1.3. Apsauginės zonos sudaro ištikus blokus, arba eilę mažesnių blokų, sujungtų koridoriais, kurių plotis toks, kaip vidutinis brandaus miško dangos aukštis tame regione.</p> <p>6.2.1.4. Apsaugos zonos pažymėtos žemėlapiuose, šiuose plotuose veikla kruopščiai kontroliuojama.</p>	<p>Duomenų apie retų, pažeidžiamų ir nykstančių rūšių lizdavietes ir penėjimosi vietas rinkimas.</p> <p>Duomenys iš kitų šaltinių apie miško valdymo vienetų apsaugos statusą.</p>
<p>Rodikliai 6.2.2</p> <p>Kur įmanoma, bendradarbiaujama su pripažintais ekspertais, aplinkosaugos organizacijomis ir kontrolės institucijomis nustatant saugomas zonas esamoms retoms ir nykstančioms rūšims; šie plotai pažymimi žemėlapiuose, ir, kur reikia, natūroje.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Nustatomi ir saugomi kiti požymiai, svarbūs išsaugojimui.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokoliai ir Žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Žemėlapiai, kuriuose pažymėti apsaugos duomenys</p> <p>Lauko darbai ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais</p>
<p>Rodikliai 6.2.3</p> <p>Darbų metu saugomos retos ir nykstančios rūšys yra.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Veiklos plano.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
<p>Rodikliai 6.2.4</p> <p>(Netaikoma MMITM(Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)).</p> <p>Saugomos zonos, atspindinčios esamas ekosistemas, saugomos jų natūralioje būsenoje, remiantis kerinių biologinių vietų nustatymu ir natūralių koridorių reikalavimu (specialūs reikalavimai plantacijoms) ir (ar) konsultacijomis su vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Dėmesys kraštovaizdžio išsaugojimui akivaizdus lauko darbuose, personalo/rangovų veiksmuose ir (ar) santykiuose su šalia esančios žemės savininkais, aplinkosaugos organizacijomis ar vyriausybės aplinkosaugos institucijomis.</p> <p>LT:</p> <p>6.2.4.1. Netinkama medžioklė, žvejyba, gaudymas ir rinkimas turi būti kontroliuojami.</p> <p>MMITM:</p> <p>Privatiems miškams gali būti keliamas reikalavimas išjungti mažiausiai 5% miško valdos iš komercinio naudojimo.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Kai mažiau nei 10% didelių miško valdymo vienetų ploto buvo priskirta apsaugos zonoms ir saugomoms teritorijoms, tai turi būti pagrįsta konsultacijomis su vietiniais ekspertais ir (arba) vyriausybės institucijomis norint miškininkystės veiklos nevykdyti ne mažesnėje kaip 5 proc. miškų tvarkymo vieneto plote. Aprašomi miškai, kuriuose veikla nevykdoma pirmiausiai, norint skirti dėmesį mažiausiai našioms ir mažiausiai vertingoms teritorijoms biologinei įvairovei.</i></p> <p><i>Mažesnių miško valdymo vienetų atveju, apsaugos zonos ir saugomos teritorijos turi būti nustatytos pačiuose miško valdymo vienetuose arba netoli esančiose landšafto teritorijose.</i></p> <p>Planai ir žemėlapiai ir užbaigtų darbų protokoliai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
<p>Rodikliai 6.2.5</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>Aplinkos apsaugos valdymas ir veikla pažymėti žemėlapiuose, įgyvendinami ir stebimas jų poveikis.</p> <p><u>Stambiose organizacijose jie taip pat turi būti įtraukiami į planus.</u></p> <p><u>MMITM(Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Yra nustatyta aplinkosauginė ir aplinkosaugos valdymo veikla ir ji pažymėta žemėlapiuose</p>	<p>Planai ir žemėlapiai, įskaitant metinį veiklos planą.</p> <p>Lauko darbai</p>
<p>Rodikliai 6.2.6</p> <p>Legali medžioklės, žuvininkystės, ganymo ir rinkimo veikla valdoma siekiant užtikrinti, kad ji neviršytų nustatytų lygių, o netinkama veikla draudžiama</p> <p>LT:</p> <p>6.2.6.1. Turi būti laikomasi Medžioklės, Miškų lankymo, Grybavimo ir mažųjų miško išteklių naudojimo taisyklių</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Strategija ir procedūros.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Lauko darbai ir rinkimo protokolai.</p>
<p>Kriterijai 6.3</p> <p>Ekologinės funkcijos ir vertybės turi būti išsaugotos, sustiprintos ar atkurtos, įskaitant:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ miškų atsizeldinimą ir sukcesiją; ▪ genetinę, rūšinę ir ekosistemų įvairovę; ▪ gamtos ciklus, kurie veikia miško ekosistemų produktyvumą. 	
<p>Rodikliai 6.3.1</p> <p>MVV požiūris į:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ atkūrimą ir sukcesiją; ▪ genetiką, rūšių ir ekosistemų įvairovę; ▪ natūralius ciklus <p>- yra žinomas ar įvertintas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Šis reikalavimas taikomas natūralių miškų ir plantacijų tvarkymo organizacijoms. Tam, kad būtų laikomasi reikalavimo, gali tekti atlikti pirminį įvertinimą ir žemiau nurodytų faktorių stebėjimą:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Natūralių miško plotų, iškirštų plotų, derlingumą praradusių plotų, fragmentuotų plotų, gaisro sugadintų plotų, apsauginių zonų ir saugomų teritorijų regeneracija;</i> ▪ <i>Praeityje taikyto valdymo įtaka, t.y. miško ruoša, nemedienos gaminių rinkimas, dirvos erozija.</i> ▪ <i>Augalų bendruomenių pasiskirstymas ir statusas;</i> ▪ <i>Vietinių floros ir faunos kompleksų, rūšių ir jų arealų apsaugos statusas;</i> ▪ <i>Invazinių rūšių paplitimas</i> ▪ <i>Tebevykstanti dirvos erozija</i> ▪ <i>Vandens kokybė</i> <p>Protokolai ir žemėlapiai</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p>
<p>Rodikliai 6.3.2</p> <p>Miškininkystės ir (ar) kitos valdymo sistemos yra tinkamos miško ekologijai ir esamiems ištekliams.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Rodikliai 6.3.3</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>Saugomos ekologinės funkcijos (atsikūrimas, sukcesija, įvairovė, natūralūs ciklai) ir kur įmanoma, yra degradavusių teritorijų atkūrimo programos.</p> <p>LT:</p> <p>6.3.3.1. Naujos drenažo sistemos arba senų sistemų išplėtimas nėra vykdomas.</p> <p>6.3.3.2. Seni ir drevėti medžiai ir didelių išmatavimų (>25 cm) stovintys ir ant žemės gulintys sausuoliai yra išsaugomi miške, atsižvelgiant į šalyje galiojančius darbo saugos reikalavimus.</p> <p>6.3.3.3. Pagrindinio naudojimo kirtimuose turi būti paliekama ne mažiau kaip 10 (vertingų lapuočių atveju – 5) įvairaus amžiaus medžių.</p> <p>6.3.3.4. Paliekami medžiai ir negyva mediena turi būti paliekami pilnam natūraliam suirimui. palikti daugiau kaip 10 m³/ha negyvos medienos.</p>	<p><i>Tam, kad būtų atkurtos degradavusios natūralios zonos, piktžolėmis apkrėstos, erozijos paveiktos vietos, duobės, atliekų laidojimo vietos, karjerai ir t.t., turi būti parengta stiprinimo, palaikymo ir atstatymo veikla.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais.</p> <p>Planai ir Žemėlapiai ir Stebėjimas darbo vietose.</p>
<p>Rodikliai 6.3.4</p> <p>Natūraliuose ir pusiau natūraliuose miškuose pirmenybė teikiama natūraliam žėlimui, jei tai atitinka valdymo uždavinius; jei planuojamas dirbtinis žėdinimas, turi būti įvertintas poveikis aplinkai (žr. kriterijų 6.1).</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Planai ir Žemėlapiai</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais</p>
<p>Kriterijai 6.4 Pavyzdiniai (tipiniai) kraštovaizdyje egzistuojančių ekosistemų plotai, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikiamų išteklių unikalumą, turi būti užfiksuoti žemėlapiuose ir išsaugoti savo natūraliame būvyje.</p>	
<p>Rodikliai 6.4.1</p> <p>Kraštovaizdyje esančių ekosistemų pavyzdžių saugojimas ir registravimas, žr. kriterijų 6.2.</p>	<p>Raudonosios knygos sąrašas:</p> <p>http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=219902&p_query=&p_tr2=</p>
<p>Kriterijai 6.5 Nurodymai, kaip kovoti prieš eroziją, sumažinti miškui daromą žalą kirtimų metu, tiesiant kelius ir atliekant kitus darbus, o taip pat apsaugoti vandens išteklius turi būti įteisinti ir įgyvendinami.</p>	
<p>Rodikliai 6.5.1</p> <p>Nustatyta visa jautri aplinkosaugos požiūriu miško veikla (žr. 6.1), miško valdytojams ir prižiūrėtojams prieinamos raštinės gairės, apibrėžiančios tinkamą praktiką; veiklos gairės turi atitikti ar viršyti nacionalinius ar regioninius geros praktikos reikalavimus.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žinomi visi miško valdymo darbai, kurie gali pakenkti dirvožemiui (pvz., suspaudimas, erozija), ir žinomi būdai tokiam poveikiui sumažinti ar išvengti.</p> <p>LT:</p> <p>6.5.1.1. Žemėlapiuose pažymėtos vietovės, kuriose</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Miško veikla apima: vietos parengimą, gaisro juostos valdymą, sodinimą, piktžolių kontrolę, medynų valdymą, miško ruošą ir išvežimą, kelio dangų klojimą, medžiagų išvežimo ir iškasimo aikštelių uždarymą, kelių tinklo projektavimą, kelių projektavimą, statybą, priežiūrą ir uždarymą.</i></p> <p>Protokolai, planai ir Žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose.</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽU INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose</p> <p>Žemėlapiai, kuriuose yra pažymėti nauji keliai ir naujos bei šiuo metu vykdomos veiklos vietos</p>

Usunięto: įrodymai ir patarimai:¶

Sformatovano: Wyró

<p>galimi kirtimai bet kokiomis oro sąlygomis, žiemos sąlygomis bei esant tik sausam orui.</p> <p>6.5.1.2. Miško darbuotojams suteikiama informacija ir mokymai apie miškininkystę, gamtos apsaugą, valksmų techninės specifikacijas (vieta, jų plotis ir tankumas miške), kelių išdėstymą ir taikomas gamtos apsaugos priemonės, chemikalų naudojimą ir pan.</p> <p>6.5.1.3. Miško kirtimo metu imamasi priemonių, kurių pagalba būtų sumažinta erozija ir neigiamas poveikis dirvožemiui.</p> <p>6.5.1.4. Kelių, kirtaviečių paruošimo bei kitų darbų atliekos (akmenys, gruntas, žabai ir kt.) nepatenka į vandentakius.</p> <p>6.5.1.5. Aplink vandens telkinius ir atvirus kraštovaizdžius yra paliekamos apsauginės zonos.</p>	
<p>Rodikliai 6.5.2</p> <p>Pagal 6.5.1 kriterijų sukurtos gairės įgyvendinamos darbų ir planavimo metu.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti aiškiai nurodytos nacionalinės arba regioninės geros praktikos gairės, kuriomis buvo remiamasi.</i></p> <p>Veiklos planas, Pokalbiai su darbuotojai ir Stebėjimas darbo vietose.</p>
<p>Rodikliai 6.5.3</p> <p>Prie vandentakų ir aplink vandens telkinius yra buferinės apsaugos zonos. Tokios buferinės apsaugos zonos pažymėtos žemėlapiuose ir atitinka nacionalinių ir regioninių geros praktikos gairių specifikacijas.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Prie vandentakų ir aplink vandens telkinius yra buferinės apsaugos zonos ir jos atitinka nacionalines ir regionines geros praktikos gaires.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti aiškiai nurodytos nacionalinės arba regioninės geros praktikos gairės, kuriomis buvo remiamasi.</i></p> <p>Veiklos planas, Pokalbiai su darbuotojais ir Stebėjimas darbo vietose.</p>
<p>Rodikliai 6.5.4</p> <p>Darbininkai susipažinę ir gali įgyvendinti adekvačias avarines procedūras atsitiktiniams tepalų ar chemikalų nuotėkiams valyti</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Veiklos planas, Pokalbiai su darbuotojais ir Stebėjimas darbo vietose.</p> <p>Nėra jokių didelio išsiliejimo įrodymų.</p>
<p>Kriterijai 6.6 Miško ūkio subjektai turi skatinti aplinkai palankių necheminių kovos su kenkėjais priemonių sukūrimą ir taikymą bei siekti, kad būtų vengiama cheminių pesticidų naudojimo. Turi būti uždrausti Pasaulio sveikatos organizacijos 1A ir 1B tipo bei chloruoti hidrokarbonatų pesticidai; pesticidai, kurie yra nuodingi ir išlieka biologiškai aktyvūs bei kaupiasi maisto grandinėje; taip pat kiti pesticidai, kurie yra uždrausti tarptautinių organizacijų. Jeigu chemikalai yra vartojami, siekiant sumažinti pavojų sveikatai ir aplinkai, turi būti naudojamos atitinkamos apsaugos priemonės bei apmokomi darbuotojai.</p>	
<p>Rodikliai 6.6.1</p> <p>Yra atnaujintas visų organizacijos naudojamų</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Prie cheminių pesticidų yra priskiriami lauke naudojamoms formoms herbicidai, insekticidai, fungicidai ir rodenticidai (įskaitant</i></p>

<p>pesticidų sąrašas, kuriame pateiktas pavadinimas ir aktyviosios medžiagos. Jei nepateikta ant produkto etiketės, taip pat sąrašė turi būti tinkamas naudojimas, naudojimo būdai ir normos.</p> <p>LT:</p> <p>6.6.1.1. Nenaudojami pesticidai, pagal Pasaulio Sveikatos Organizaciją priskiriami Tipui 1A ir 1B, chloruoti hidrokarbonato pesticidai. Taip pat pesticidai, kurie yra ilgalaikio poveikio, nuodingi arba išlieka biologiškai aktyvūs ir kaupiasi maisto grandinėje bei pesticidai, kurie yra uždrausti tarptautinių organizacijų.</p> <p>6.6.1.2. Kaupiama informacija apie naudojamus cheminius preparatus – chemikalo pavadinimas, jo panaudojimo vieta, data ir kiekis..</p> <p>6.6.1.3. Chemikalai laikomi, maišomi ir naudojami prisilaikant saugumo priemonių ir nustatytų taisyklių.</p> <p>6.6.1.4. Darbuotojai atsakingi už chemikalų naudojimą žino kaip elgtis nelaimingų atsitikimų, naudojant chemikalus, atvejais (išpylus juos ar kitais atvejais).</p> <p>6.6.1.5. Stengiamasi naudoti kuo mažiau chemikalų miškų ūkio veikloje.</p>	<p><i>naudojamas aktyviausias paviršiaus medžiagas, dispergatorius arba tirpiklius).</i></p> <p>Naudojamų cheminių medžiagų protokolai</p> <p>Kvitai ir sąskaitos.</p> <p>Saugaus ir tinkamo cheminių medžiagų naudojimo procedūros.</p>
<p>Rodikliai 6.6.2</p> <p>Nenaudojami draudžiami pesticidai, išskyrus jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gautas FSC sekretoriato leidimas nukrypti nuo strategijos; ▪ ar prieš naudojimą SGS Qualifor programos vadovas suteikė laikiną išimtį pagal FSC-IP-0001. 	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Taip pat žiūrėkite: <i>FSC sertifikuotuose miškuose draudžiamų naudoti cheminių medžiagų sąrašas; prie draudžiamų cheminių medžiagų priskiriamos tos medžiagos, kurias draudžiama naudoti pagal šalies įstatymus arba tarptautines sutartis.</i></p> <p><i>„SGS Qualifor“ gali suteikti laikinas išimtis (FSC-IP-0001 5.2.6 paragrafo prasme), laikantis griežtų apribojimų, pvz. tais atvejais, kai tinkamai pasikonsultavus su ekspertais nebuvo galima rasti jokių alternatyvų. Kai laikina išimtis yra patvirtinama, bus pateiktas neesminis KVR ir visuomenei skirtoje vertinimo ataskaitos santraukoje bus pateikti tokią išimtį pagrindžiantys motyvai. Miško valdytojas bus informuojamas apie tai, jog išimtis yra laikina ir galios tol, kol FSC sekretoriatas pateiks savo paaiškinimą.</i></p> <p>Cheminių medžiagų protokolai</p>
<p>Rodikliai 6.6.3</p> <p>Kur chemikalai naudojami nuolatos savininkas/valdytojas turi parengti ir įgyvendinti strategiją, kurioje bus bent šie komponentai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ naudojimo mažinimas nurodomas kaip ilgalaikis uždavinys; ▪ įvairūs būdai pesticidų kontrolei, pateisinantys chemikalų naudojimą; ▪ optimalų chemikalų naudojimą skatinančios procedūros (laiko nustatymas, tolesnės priemonės, įranga ir t.t.); ▪ aiškūs išmatuojami tikslais ilgalaikiam chemikalų naudojimui; ▪ mažinimas kaip uždavinys; 	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Naudojimas ir sumažinami kiekiai turi būti nurodyti vienam hektarui ir padalijami atsižvelgiant į veiklą ir vandens telkinio baseino plotą; planiniai rodikliai turi būti kiekybiniai.</i></p> <p><i>Kai kurioms organizacijoms trumpam arba vidutinės trukmės laikotarpiui gali būti leidžiama padidinti kai kurių cheminių pesticidų naudojimą, jei tokių pesticidų naudojimas yra pateisinamas dėl socialinių ar aplinkosauginių priežasčių, taip pat žiūrėkite 6.6.</i></p> <p>Šis reikalavimas taikytinas sertifikuotuose miško valdymo vienetuose esantiems medelynams.</p> <p>Cheminių medžiagų naudojimo protokolai.</p>

<p>▪ naudojimas išreiškiamas kiekvienam produktui, pagal hektarus ir padalijamas pagal upės ar drenažo baseiną.</p> <p>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</p> <p>MVV naudojamas chemikalų kiekis registruojamas ir matyti, kad svarstomi alternatyvūs būdai, kuriuos naudojant ilgainiui būtų sumažintas chemikalų naudojimas.</p>	
<p>Rodikliai 6.6.4</p> <p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Kur pesticidai yra pasirinktas kontrolės būdas dėl aplinkosauginių ar socialinių priežasčių, alternatyvų svarstymas ir jų naudojimo pateisinimas nustatytas ir užfiksuotas dokumentuose bendradarbiaujant su pripažintais ekspertais.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Kai kuriais atvejais pirmenybė gali būti teikiama pesticidams, pavyzdžiui, kai norima išnaikinti invazines piktžoles arba valdyti rimtų žmogaus susirgimų vektorius.</i></p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Dokumentai.</p>
<p>Rodikliai 6.6.5</p> <p>Visos pervežimo, laikymo, taikymo ir avarinės procedūros valant atsitiktinius chemikalų ar pesticidų nuotėkius atitinka bent jau ILO leidinius Sauga ir sveikata naudojant agrochemikalus: vadovas” ir “Sauga naudojant chemikalus darbe”.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Procedūros ir Protokolai.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Kriterijai 6.7 Chemikalai, tara, skystos ir kietos neorganinės atliekos, įskaitant kurą ir tepalus, turi būti pašalinamos aplinkai nekenksmingu būdu ir ne darbo vietoje.</p>	
<p>Rodikliai 6.7.1</p> <p>Savininkas/valdytojas turi užtikrinti, kad neorganinės atliekos (pvz., tepalai, padangos, talpos ir t.t.), įskaitant MVV dirbančių rangovų paliktas atliekas, būtų, jei įmanoma, perdirbamos</p> <p>LT:</p> <p>6.7.1.1. Chemikalai, įvairi tara, skystos ir kietos atliekos, nepriklausomai nuo to ar jos atsiranda miškų ūkio veikloje ar medienos perdirbimo metu yra utilizuojamos aplinkosauginiu požiūriu priimtinais ir teisiškai įteisintais metodais.</p> <p>6.7.1.2. Dedamos visos pastangos kad kontroliuoti ir sumažinti bet kokių atliekų sunaikinimą miške, įskaitant miško lankytojų paliktas šiukšles.</p> <p>6.7.1.3. Miško technikoje ir vykdant darbus miške su pjūklais yra naudojami tinkami tepalų absorbentai.</p> <p>6.7.1.4. Nėra tepalų nutekėjimo iš miško technikos.</p> <p>6.7.1.5. Kiek įmanoma plačiau naudojamas biokuras pjūklams ir hidraulinis tepalas miško technikai.</p> <p>6.7.1.6. Abiem atvejais miško savininkai arba miško ruošos rangovai turi pateikti su teise perdirbti neorganines arba pavojingas atliekas turinčiomis bendrovėmis sudarytas sutartis ir kvalifikuotą atliekų pristatymą patvirtinančius dokumentus.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Lauko darbai ir Pokalbiai su darbuotojais</p>

Rodikliai 6.7.2	Įrodymai ir patarimai:
Savininkas/valdytojas turi užtikrinti atliekas, kurių neįmanoma perdirbti, įskaitant MVV dirbančių rangovų atliekas, yra šalinamos aplinkosauginiu požiūriu tinkamu būdu	<i>Prie atliekų yra priskiriama:</i>
LT:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cheminių medžiagų perteklius ▪ Cheminių medžiagų talpos ▪ Plastikinės atliekos ▪ Degalai ir tepalai ▪ Susidėvėjusios automobilių padangos ▪ Panaudoti automobilių akumulatoriai ▪ Perdirbimo veiklos atliekos ▪ Buitinės atliekos
Abiem atvejais miško savininkai arba miško ruošos rangovai turi pateikti su teise šalinti neorganines arba pavojingas atliekas turinčiomis bendrovėmis sudarytas sutartis ir reguliarių atliekų pristatymą patvirtinančius dokumentus.	Įrodymai, kad atliekos buvo pašalintos tinkamu būdu.
Rodikliai 6.7.3	Įrodymai ir patarimai:
Savininkas/valdytojas turi užtikrinti, kad chemikalų ir chemikalų talpų tvarkymas ir šalinimas, įskaitant MVV dirbančių rangovų chemikalus ir talpas, atitiktų bent ILO leidinius "Sauga ir sveikata naudojant agrochemikalus: vadovas" ir "Sauga naudojant chemikalus darbe".	Pokalbiai su darbuotojais
Rodikliai 6.7.4	Įrodymai ir patarimai:
Darbų vietoje yra atliekų surinkimo įrengimai.	Esamos atliekų talpyklos ar kiti rinktuvai
Kriterijai 6.8 Pagal nacionalinius įstatymus ir tarptautiniu mastu pripažintas mokslines rekomendacijas biologinės kontrolės medžiagų naudojimas turi būti užfiksuotas dokumentuose, minimaliai sumažintas, stebimas ir griežtai kontroliuojamas. Turi būti uždraustas genetiškai modifikuotų organizmų naudojimas.	
Rodikliai 6.8.1	Įrodymai ir patarimai:
Vengiama naudoti biologines kontrolės medžiagas ar jų naudojimas sumažinamas naudojant geriausią galimą alternatyvų kontrolės būdą, dėl kurio nepatiriamos per didelės išlaidos	Pokalbiai su miško ūkio specialistais. Strategija ir procedūros.
Rodikliai 6.8.2	Įrodymai ir patarimai:
Bet koks biologinių kontrolės medžiagų naudojimas turi būti pagrįstas dokumentais, kuriuose pateikiama: svarstyti alternatyvūs kenkėjų ar ligų kontrolės būdai, ekologinio poveikio vertinimas, pasitarta su susijusiomis organizacijomis ir kontrolės institucijomis.	Dokumentai
Rodikliai 6.8.3	Įrodymai ir patarimai:
Visa veikla, kurioje naudojamos biologinės kontrolės medžiagos, registruojama ir stebima.	Dokumentai

Rodikliai 6.8.4	Įrodymai ir patarimai:
MVV valdymo, gamybos ar tyrimų programose nenaudojami genetiškai modifikuoti organizmai.	Pokalbiai su darbuotojais. Biologinių medžiagų šaltinių ir tiekimo dokumentai
Kriterijai 6.9 Siekiant išvengti neigiamo ekologinio poveikio, egzotinių rūšių naudojimas turi būti atidžiai kontroliuojamas ir nuolat stebimas.	
Rodikliai 6.9.1	Įrodymai ir patarimai:
Egzotiškos rūšys vertinamos neigiamo ekologinio poveikio aspektu ir tokių poveikių vengiama. LT: 6.9.1.1. Vietinės medžių rūšys nekeičiamos į egzotines medžių rūšis. 6.9.1.2. Egzotinių medžių rūšių, pradėtų sodinti anksčiau paplitimas (ypač labai lengvai plintančių) yra kontroliuojamas ir jeigu būtina, imamasi priemonių jų plitimui apriboti arba visiškai jas išnaikinti.	Mokslinių tyrimų dokumentai. Pokalbiai su miško ūkio specialistais Lauko darbai. LT: Lietuvos Invazinių rūšių duomenų bazėje yra visos žinomos nevietinės rūšys, randamos Lietuvoje, kaip sausumoje taip ir vandenyse.
Rodikliai 6.9.2	Įrodymai ir patarimai:
Nepageidaujamas atžėlimas stebimas ir, jei reikia, kontroliuojamas.	Monitoringo protokolai
Kriterijai 6.10 Miškų pavertimas plantacijomis ar ne miško žemėmis galimas tik tokiais atvejais, kai: a) tai apima tik labai mažą miško žemės valdos dalį; b) kai miškas nėra miško žemėje, turinčioje didelę aplinkosauginę reikšmę; c) kai toks miškų pavertimas galėtų užtikrinti papildomą, ilgalaikę, esminę aplinkosauginę naudą miško žemės valdoje.	
Rodikliai 6.10.1	Įrodymai ir patarimai:
Miško konvertavimas, jei toks vykdomas, apsiriboja mažomis teritorijomis (jo mastas priimtinas aplinkosaugos organizacijoms, kontrolės institucijoms) ir/arba neturi reikšmingos poveikio aplinkai LT: 6.10.1.1. Miško žemės pavertimas kitos paskirties žemės naudmenomis galimas tik tais atvejais, jeigu tai būtina dėl svarbių kultūrinių, rekreacinių, gamtinių, ar su kraštovaizdžiu susijusių priežasčių, arba jeigu to reikalauja valdžios priimtų sprendimai.	<i>Plynas kirtimas ir natūralaus ar pusiau natūralaus miško su vietinių rūšių deriniu atsodinimas be pakankamos natūralios regeneracijos nėra laikomas miško pavertimu plantacija. Plynas kirtimas ir natūralaus ar pusiau natūralaus miško su egzotinėmis rūšimis persodinimas yra laikomas miško pavertimu plantacija.</i> <i>Atskirų medžių arba mažesnių nei 0,001 hektaro dydžio natūralios augmenijos salelių kirtimas norint apjungti augmenijos grupes arba gyvybiškai svarbiai infrastruktūros plėtrai yra leidžiamas tik tada, kai konsultuojantis su pripažintais ekspertais ir reglamentavimo institucijomis buvo nustatyta, jog tokia veikla yra priimtina..</i> Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis. Planai ir Žemėlapiai. Lauko darbai.
Rodikliai 6.10.2	Įrodymai ir patarimai:
Konvertavimas ir miško įveisimas nevykdomas saugomose zonose (žr. 6.2) ar teritorijose, kurios	Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.

saugomos kaip esamų ekosistemų pavyzdys (žr. 6.2).	Planai ir Žemėlapiai. Lauko darbai.
Rodikliai 6.10.3 Pavertimo į ne miško žemę nauda aplinkosaugai ar planuojama miško įveisimo ar kompensacinio išsaugojimo veikla nustatyta ir įvertinta kartu su pripažintais ekspertais; kompensacinės išsaugojimo veiklos atveju, jų mastas priimtinas aplinkosaugos organizacijoms, kontrolės institucijoms.	Įrodymai ir patarimai: <i>Pavyzdžiui, konversija gali teikti grynąją gamtos apsaugos naudą ten, kur yra atstatomi buvę natūralūs arba pusiau natūralūs arealai, tokie kaip atviros pelkės ar pievos.</i> Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.
Rodikliai 6.10.4 Saugojimo nauda yra žymi, papildoma, saugi ir ilgalaikė.	Įrodymai ir patarimai: Moksliniai įrodymai ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais
PRINCIPAS 7. MIŠKO TVARKYMO PLANAS: <i>Miškotvarkos projektas turi būti paruoštas, įgyvendinamas ir nuolat atnaujinamas, atsižvelgiant į darbų apimtį ir intensyvumą. Aiškiai turi būti apibrėžti ilgalaikiai miškų ūkio tikslai ir priemonės jiems pasiekti.</i>	
Kriterijai 7.1 Miškotvarkos projektas ir pagalbiniai dokumentai turi apimti: <ol style="list-style-type: none"> a) miško ūkinės veiklos tikslus; b) tvarkomų miško išteklių, aplinkosauginių apribojimų, žemės naudojimo ir nuosavybės teisių, socialinių ir ekonominių sąlygų ir gretimų žemių aprašymus; c) metinės kirtimų apimtį pagrindimą; d) pasirengimą miškų augimo ir dinamikos monitoringui; e) aplinkosaugines priemones, pagrįstas poveikio aplinkai įvertinimu; f) retų, nykstančių ir kitų saugomų rūšių identifikavimo ir išsaugojimo planus; g) miško išteklius, įskaitant saugomas teritorijas, planuojamus miško ūkio darbus ir žemės nuosavybę apibūdinančius žemėlapius; h) kirtimo būdų bei jiems naudojamos technikos aprašymą ir pagrindimą. 	
Rodikliai 7.1.1	Įrodymai ir patarimai:
7.1.1.1. Sudarytas valdymo planas (ar pateikta apžvalga, susiejanti skirtingus planavimo dokumentus).	Miško tvarkymo planas
7.1.1.2. MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):	<u>MMITM (MAŽI IR MAŽU INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</u> Patikrinimas, norint nustatyti, jog planas yra ir jame pateikiama visa reikiama informacija.
7.1.1.3. Valdymo planai gali būti sudaryti iš trumpų pastabų ir žemėlapių.	Vietoje atliekami patikrinimai, norint nustatyti, jog planas buvo įgyvendintas praeityje ir iki šiol yra jo laikomasi.
7.1.1.4. LT:	
7.1.1.5. Miškotvarkos projekte arba jo prieduose turi būti pateikta informacija apie 7.1 punkte ir žemiau išvardintus aspektus:	
7.1.1.6. Aprašyta istorija susijusi su miško nuosavybe ir naudojimu, jeigu tokia informacija turima.	
7.1.1.7. Aprašomas medynas - plotas hektarais,	

<p>augavietės tipas/miško klasė, dirvožemio tipas, rūšys, pasiskirstymas pagal amžių, aukštis, vidutinis diametras, plotas ir tūris.</p> <p>7.1.1.8. Santrauka apie visą miško plotą, įskaitant plotą hektarais, miškingumo procentą, plotą pagal augavietes/miško klases, amžiaus struktūrą, bendrą metinį prieaugį ir vidutinį hektaro tūrį.</p> <p>7.1.1.9. Aprašyti ir pagrįsti naudojami miškų tvarkymo metodai, įskaitant naudojamus miškininkystės sistemų tipus.</p> <p>7.1.1.10. Veiklos tikslingumas, susijęs su miškininkyste yra įformintas dokumentuose ir yra pagrįstas remiantis konkrečios vietovės duomenimis, patvirtintomis taisyklėmis arba atlikta miškų ekologijos arba miškininkystės analize.</p> <p>7.1.1.11. Priemonės, kurių imamasi siekiant išsaugoti didelės aplinkosauginės vertės miško išteklius konkrečioje vietovėje (taip pat žiūrėti 9.3 punktą).</p> <p>7.1.1.12. Projektas yra tinkamai techniškai parengtas ir pakankamai detalus, suteikiantis informaciją apie miškų ūkio veiklos apimtį, jos sudėtingumą ir intensyvumą.</p> <p>7.1.1.13. Pateikiami žemėlapiai yra pakankamos kokybės ir yra tinkami naudoti natūroje (žiūrėti kriterijų 6.5).</p> <p>7.1.1.14. Miško darbuotojai turi miškotvarkos projektus arba kitus atitinkamus dokumentus, susijusius su miškų ūkio veikla ir jais naudojasi natūroje.</p>	
<p>Rodikliai 7.1.2</p> <p>Tvarkymo uždaviniai yra aiškiai apibrėžti.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Pateikiamas uždavinių sąrašas ir paaiškinama kaip jie bus pasiekti.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas</p>
<p>Rodikliai 7.1.3</p> <p>Yra aprašyti miško išteklių, bet kokios didelės aplinkosauginės vertės miško savybės, aplinkosauginiai apribojimai, ypatingos miško savybės, žemės naudojimo ir nuosavybės statusas, socioekonominės sąlygos ir šalia esančios žemės.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miškas aprašytas plačiai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas</p>
<p>Rodikliai 7.1.4</p> <p>Kirtimo apimtį, rūšių pasirinkimas, tvarkymo nurodymai (gamybos ir saugojimo zonoms) ir</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas</p>

<p>darbų būdai nustatyti bei pagrįsti dokumentais.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Yra tolygaus kirtimo limitai ir atkūrimo planai (ilgalaikiai, bent vieno pilnos rotacijos laikotarpio visam MVV).</p>	<p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Kirtimo apribojimai nustatomi atsižvelgiant į tvaraus naudojimo ribas, pagrįsti konservatyviais medžių augimo ir našumo apskaičiavimais.</p> <p>Miškininkystės nurodymuose yra atsižvelgiama į tokius faktorius kaip skersmuo, kiekvienos rūšies sėkliniai medžiai ir t.t.</p>
<p>Rodikliai 7.1.5</p> <p>Numatytas miško augimo ir dinamikos stebėjimas.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Planuose numatytas miško ataugimo stebėjimas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas</p>
<p>Rodikliai 7.1.6</p> <p>Aplinkos apsaugos priemonių aprašymas, žr. kriterijų 6.1.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Rodikliai 7.1.7</p> <p>Išsaugojimo planavimas ir retų bei nykstančių rūšių apsauga, žr. 6.2.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Rodikliai 7.1.8</p> <p>Kenkėjų kontroliavimas, žr. kriterijų 6.6.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Rodikliai 7.1.9</p> <p>Bet kokia laukinių gyvūnų kontrolė turi būti pagrįsta rašytine strategija, kurioje aprašomi ir pagrindžiami uždaviniai, sumedžiojimo tikslai, kontrolės metodai ir atsargumo priemonės; kontrolė įgyvendinama tarantis su visomis atitinkamomis suinteresuotomis šalimis.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žr. kriterijų 6.2.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Raštiška strategija ir ryšio palaikymas su suinteresuotais ir susijusiomis šalimis.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, konsultacijos su suinteresuotais subjektais, ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
<p>Rodikliai 7.1.10</p> <p>Yra tinkami žemėlapiai (planavimo ir priežiūros veiklai tinkamo mastelio), kuriuose nurodyta miško išteklių bazė, įskaitant saugomas teritorijas, vandentakius, kelius ir kitas miško valdymui svarbias sritis. Žemėlapiai turi būti parengti prieš pradėdant kirtimus ir kelių tiesimą.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Yra tinkami žemėlapiai, kuriuose nurodyta miško išteklių bazė, įskaitant saugomas teritorijas, vandentakius, kelius ir savininkus.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Žemėlapiai duomenys</p>

<p>Rodikliai 7.1.11</p> <p>Aprašyti ir pagrįsti kirtimo būdai ir įranga.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Plane aprašomi kirtimo būdai ir miškininkystės priemonės, siekiant užtikrinti atsakingą tvarkymą.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas ir veiklos kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Rodikliai 7.1.12</p> <p><u>Didelės apimties darbų planavimas turi apimti trumpalaikius (operacinius/metinius), vidutinio laikotarpio (taktinius/3-5 metų) ir ilgalaikius (strateginius, rotacijos/kirtimo ciklo) planus, apimančius visą veiklą ir jie turi būti fiksuojami dokumentuose.</u></p> <p><u>Nedidelės apimties darbų atveju dokumentuose turi būti pateiktas ilgalaikis planas, apimantis kirtimo veiklą. Rašytinio planavimo reikalavimas nedidelės apimties darbų atveju apsprendžiamas darbų apimties, laiko ir intensyvumo.</u></p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Reikia tik ilgalaikio plano, kaip nurodyta kriterijuose 7.1.2-7.1.11.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas ir veiklos kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Rodikliai 7.1.13</p> <p>Planai turi būti įgyvendinami, o bet kokie nukrypimai nuo nurodymų ar darbų eigos tempo turi būti tinkamai pagrindžiami; tačiau bendri tikslai vis vien turi būti pasiekti ir išlaikytas miško ekologinis vientisumas.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Planai turi būti įgyvendinami, o nukrypimai (išlaikant ilgalaikius tikslus) gali būti paaiškinami.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas ir veiklos kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Kriterijai 7.2 Siekiant atsižvelgti į monitoringo rezultatus ar naują mokslinę ir techninę informaciją bei reaguoti į kintančias aplinkosaugines, socialines ir ekonomines sąlygas, miškotvarkos projektas turi būti periodiškai peržiūrimas.</p>	
<p>Rodikliai 7.2.1</p> <p><u>Stambiose organizacijose yra nustatytas personalas, atsakingas už tvarkymo plano bendrą sudarymą ir atnaujinimą.</u></p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Procedūros</p>
<p>Rodikliai 7.2.2</p> <p><u>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)).</u></p> <p>MVV taikomos mokslinės ir techninės naujovės gamybos ir bioįvairovės išsaugojimo srityse arba</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Leidiniai</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais</p>

miško valdytojai gali susipažinti su tokia informacija.	
Rodikliai 7.2.3 Pateikiami įrodymai, kad mokslinės ir techninės naujienos ir stebėjimo rezultatai įtraukiami į strategijų, procedūrų ir planų taisymus. <u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Pateikiami įrodymai, kad mokslinės ir techninės naujienos ir stebėjimo rezultatai įtraukiami į planų taisymus.	Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miško ūkio specialistais, moksliniai įrodymai. Patikslintų planų įrodymai
Rodikliai 7.2.4 Pateikiami įrodymai, kad besikeičiančios aplinkos apsaugos, socialinės ir ekonominės sąlygos įtrauktos į valdymo plano pataisymą.	Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miško ūkio specialistais, moksliniai įrodymai. Patikslintų planų įrodymai
Rodikliai 7.2.5 <u>Stambiose organizacijose</u> turi būti sudarytas periodinio valdymo plano peržiūrėjimo grafikas ir jo turi būti laikomasi.	Įrodymai ir patarimai: Valdymo patikslintas tvarkaraštis ir dabartinis miško tvarkymo planas. Miško tvarkymo planas
Kriterijai 7.3 Miško ūkio darbuotojai turi būti atitinkamai apmokomi ir prižiūrimi, siekiant užtikrinti kokybišką miškotvarkos projekto įgyvendinimą.	
Rodikliai 7.3.1 Miško darbininkai visuose įgūdžių ir atsakomybės lygiuose turi tinkamą išsilavinimą ir yra tinkamai apmokyti atlikti jiems paskirtas užduotis bei vykdyti bendrovės strategiją ir procedūras. <u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Miško darbininkai visuose įgūdžių ir atsakomybės lygiuose yra tinkamai apmokyti atlikti jiems paskirtas užduotis.	Įrodymai ir patarimai: Duomenys apie mokymus Pokalbiai su ūkio specialistais ir darbuotojais Lauko darbai
Rodikliai 7.3.2 (Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai)). Valdytojai ir prižiūrėtojai (įskaitant samdomus rangovų) turi tinkamą išsilavinimą, yra tinkamai apmokyti ar turi tinkamą patirtį, kad galėtų planuoti ir organizuoti miškininkystės veiklą pagal organizacijos planus, strategijas ir procedūras.	Įrodymai ir patarimai: Duomenys apie mokymus Pokalbiai su darbuotojais
Rodikliai 7.3.3 Visa veikla yra prižiūrima ir stebima pakankamai, kad būtų tinkamai įgyvendinami planai, strategijos,	Įrodymai ir patarimai: Procedūros Pokalbiai su darbuotojais .

procedūros ir sutarčių specifikacijos (rangovams).	
Rodikliai 7.3.4	Įrodymai ir patarimai:
Pateikiami oficialaus ir neoficialaus mokymo darbo vietoje įrodymai.	Pokalbiai su darbuotojais ir Stebėjimas darbo vietose
Rodikliai 7.3.5	Įrodymai ir patarimai:
Stambiose organizacijose turi būti oficialus ilgalaikis mokymo planas.	Strateginis mokymo planas
Kriterijai 7.4 Gerbdami informacijos konfidencialumą, miško ūkio darbuotojai turi pateikti visuomenei prieinamą pagrindinių miškotvarkos projekto elementų santrauką, apimančią informaciją, paminėtą 7.1. kriterijuje.	
Rodikliai 7.4.1	Įrodymai ir patarimai:
Yra vieši pareiškimai, kuriuose pateikiama aktuali 7.1 punkte išvardintų pagrindinių tvarkymo plano elementų įmonės lygyje santrauka. <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Valdymo planas ar jo santrauka (kurioje pateikiama 7.1.2-7.1.11 punktuose reikalaujama informacija) yra vieša.	Miško tvarkymo planas santrauka skirta visuomenei <u>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</u> Miško tvarkymo planas
PRINCIPAS 8. MONITORINGAS IR ĮVERTINIMAS:	
<i>Monitoringas, atsižvelgiant į miškų ūkio apimtį ir intensyvumą, turi įvertinti miškų būklę, produkcijos kiekį, gamybos grandinę, miško ūkio veiklą bei jos poveikį aplinkai ir visuomenei.</i>	
Kriterijai 8.1 Monitoringo dažnumas ir intensyvumas turi būti nustatomas, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikiamos aplinkos sudėtingumą ir pažeidžiamumą. Monitoringo procedūra turi būti pastovi ir vykdoma periodiškai, kad būtų galima palyginti rezultatus ir įvertinti pokyčius.	
Rodikliai 8.1.1	Įrodymai ir patarimai:
Nustatyta visa veikla, kurią reikia stebėti. LT: 8.1.1.1. Monitoringo ataskaitos laiku pateikia tikslią ir techniškai tvarkingą informaciją apie vykdomos veiklos apimtį ir sudėtį. 8.1.1.2. Monitoringo ataskaitose nurodoma kaip turi būti koreguojamas miškų tvarkymas, atsižvelgiant į naujai turimą informaciją, susijusią su ekologija, miškininkyste, rinka. 8.1.1.3. Monitoringo ataskaitos sudaro sąlygas tinkamam ir efektyviam auditui ir sertifikavimui, kuriuos atlieka trečia šalis. <u>Stambiose organizacijose tai turi būti dokumentuota stebėjimo programoje.</u>	Pokalbiai su vadovybe ir aplinkosaugos specialistais / suinteresuotomis šalimis Monitoringo programa

<p>Rodikliai 8.1.2</p> <p>Nustatytas stebėjimo dažnumas, intensyvumas ir išlaidos jam, tinkami miško valdymo veiklos mastui ir intensyvumui bei aplinkos jautrumui</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Stebėjimas turi būti atliekamas nuosekliai ir pasikartojančiai, leistų palyginti rezultatus ir įvertinti pokyčius.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo programa</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Vadovo lauko užrašai</p> <p>Vadovo parengtas stebėjimo vykdymo aprašymas.</p>
<p>Rodikliai 8.1.3</p> <p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Kiekvienos veiklos nuoseklios ir kartojamos stebėjimo procedūros yra nustatytos programoje ir įgyvendinamos taip, kad būtų galima palyginti pokyčius per tam tikrą laiką.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo procedūras</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Rodikliai 8.1.4</p> <p>Galima gauti stebėjimo informaciją tokiu formatu, kuris palengvina auditą ir sertifikavimą trečioms šalims.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo Protokolai, ataskaitos ir archyvavimo sistema.</p> <p>Vidinio audito protokolai</p> <p>KVR (<u>Koregavimo veiksmų reikalavimai</u>) Protokolai</p>
<p>Rodikliai 8.1.5</p> <p>Stebėjimo proceso metu nustatyti korekciniai veiksmai yra tinkamai ir pilnai įgyvendinami.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Korekcinį veiksmų dokumentas</p>
<p>Kriterijai 8.2</p> <p>Miško ūkis turi apimti mokslinius tyrimus bei duomenų rinkimą, siekiant gauti bent minimalią informaciją, apie šiuos indikatorius:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ visų gaunamų miško produktų kiekį; ▪ medienos prieaugį, miško atsiželdinimą ir kitas miško charakteristikas; ▪ floros ir faunos būklę bei jos pokyčius; ▪ kirtimų ir kitų miško darbų poveikį aplinkai ir visuomenei; ▪ miško ūkio kaštus, produktyvumą ir rentabilumą. 	
<p>Rodikliai 8.2.1</p> <p>Visų miško produktų derlius registruojamas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško ruošos protokolai</p>
<p>Rodikliai 8.2.2</p> <p>Vedamas medienos išteklių aprašas, tinkamas miško valdymo mastui ir intensyvumui.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Valdytojas žino, kokios informacijos jiems reikia, kad nustatyti progresą siekiant nustatytų tikslų. Informacija renkama ir fiksuojama. Visais 	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Yra renkami duomenys apie visų miško produktų augimo spartą, regeneraciją ir našumą, o taip pat apie miško būklę (duomenų tikslumas atitinka valdymo apimtį ir intensyvumą).</i></p> <p>Dokumentuota inventurizacija</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais</p> <p>Įrodymai, jog vadovas turi pakankamai žinių apie mišką, taiko</p>

<p>atvejais ji turi apimti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ produktų kirtimo kiekius; ▪ veiklos poveikį, kaip numatyta C6.1; C6.2 nurodytų savybių pokyčius; ▪ bent metinį saugomų vertybių stebėjimą pagal C 9.1; ▪ invazines egzotines rūšis. 	<p>iniciatyvų vietos stebėjimo metodą ir pildo lauko užrašus</p> <p>Vadovo lauko užrašų, pastabų arba didelės aplinkosauginės vertės (DAV) objektų ataskaitų peržiūrėjimas.</p> <p>Esami žemėlapiai ir protokolai</p>
<p>Rodikliai 8.2.3</p> <p>Kur naudojami ne medienos produktai, vedamas išteklių aprašas, tinkamas miško valdymo mastui ir intensyvumui.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žinomi esami tolygaus ne medienos miško produktų naudojimo lygiai</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentuota inventORIZACIJA</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose</p>
<p>Rodikliai 8.2.4</p> <p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai)).</p> <p>Renkami duomenys apie floros ir faunos sandarą ir pastebėtus pokyčius bei aplinkosauginės veiklos, ypač susijusios su retomis ir nykstančiomis rūšimis, efektyvumą.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Data</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais</p>
<p>Rodikliai 8.2.5</p> <p>Yra nustatyti aplinkosauginio ir socialinio miško darbų poveikio, įskaitant darbų saugą, rodikliai, renkami stebėjimo duomenys.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Miško valdytojas žino apie veiklos socialinį poveikį ir sumažina jį, kur jis yra neigiamas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Duomenys</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Konsultacijos su suinteresuotais subjektais</p>
<p>Rodikliai 8.2.6</p> <p>Renkami duomenys apie visus sumedžiotus laukinius žinduolius.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Duomenys</p>
<p>Rodikliai 8.2.7</p> <p>Vykdomas monitoringas po kirtimo, siekiant įvertinti atliekas ir žalą kirtavietei.</p> <p><u>Stambiose organizacijose toks monitoringas turi būti fiksuojamas dokumentuose.</u></p> <p>LT:</p> <p>Po miško ruošos atliekamas stebėjimas turi apimti paliekamų medžių skaičių ir kokybę, negyvą medieną, saugomų rūšių augimvietes, buferines zonas prie vandens telkinių ir vandentakių.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbų prižiūrėtojais.</p> <p>Lauko darbai</p> <p>Po miško ruošos atliekamo stebėjimo dokumentai</p>

Rodikliai 8.2.8	Įrodymai ir patarimai:
Savininkas/valdytojas fiksuoja ir analizuoja duomenis apie miško valdymo veiklos kaštus, produktyvumą ir efektyvumą; tokių analizių rezultatai įtraukiami į planus.	Duomenys ir protokolai
Rodikliai 8.2.9	Įrodymai ir patarimai:
Stebimas rangovų darbas, įskaitant sutarties specifikacijų laikymąsi. <u>Stambiose organizacijose</u> turi būti reguliariai vykdomas oficialus rangovų auditas ir jie turi būti registruojami.	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir rangovais. Audito dokumentai
Rodikliai 8.2.10	Įrodymai ir patarimai:
Turi būti reguliariai tikrinami sąvartynai MVV teritorijoje.	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietoje
Kriterijai 8.3 Miško ūkio specialistai turi dokumentais pagrįsti kiekvieno miško produkto judėjimą nuo jo kilmės (procesas žinomas kaip "gamybos grandinės sertifikavimas"), siekiant užtikrinti proceso priežiūrą ir suteikti galimybę sertifikuojančioms organizacijoms gauti informaciją.	
Rodikliai 8.3.1	Įrodymai ir patarimai:
Yra nustatyta procedūra visų iš miško išvežamų produktų (medienos ir ne medienos) identifikavimui, kad gavėjas galėtų lengvai nustatyti kilmės mišką. <u>Stambiose organizacijose</u> ši procedūra turi būti nustatyta dokumentais.	<i>Bendra miško valdymo(FM)/gamybos grandinės (CoC) (angl. chain of custody) pažyma turi apimti miško ruošą ir apvaliosios medienos pervežimą į pirmą pardavimo punktą, iškrovimą ir perdirbimą. Vietoje atliekamas perdirbimas, pvz. anglies gamyba, mobilių pjovimo staklių panaudojimas ir trečios šalies (pvz. lentpjūvės, miško ruošos rangovo, medienos prekybininko) vykdomas statuso miško pirkimas ir ruošimas turi būti aptartas atskiroje gamybos grandinės pažymoje, jei gaminiai yra parduodami kaip sertifikuoti.</i> Pokalbiai su miško ūkio specialistais Procedūros.
Rodikliai 8.3.2	Įrodymai ir patarimai:
Pateikiama visų sertifikuotų miško produktų kilmės ir paskirties dokumentacija tiems produktams, kurie laikomi MVV esančiose krovimo aikštelėse, sandėliuose ir apdirbimo vietose.	Važtaraščiai, kvitai ir atsargų apskaitos dokumentai
Rodikliai 8.3.3	Įrodymai ir patarimai:
Pardavimo sąskaitos ir kita su sertifikuotos medžiagos pardavimu susijusi dokumentacija apima tinkamo formato gamybos grandinės grandinės numerį. (SGS-FM/CoC-XXXX)	Prekybos sąskaitos
Rodikliai 8.3.4	Įrodymai ir patarimai:

<p>Registruojami bendri visų parduotų produktų kiekiai bei kiekiai, parduoti bet kokiems kitiems gamybos grandinės sertifikatų savininkams.</p>	<p>Prekybos protokolai, sąskaitos</p>
<p>Rodikliai 8.3.5</p> <p>FSC prekės ženklas naudojamas pagal naudojimo politiką ir toks naudojimas patvirtintas SGS Qualifor.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Prekių ženklo panaudojimo pavyzdžiai</p>
<p>Kriterijai 8.4 Įgyvendinant ir peržiūrint miškotvarkos projektą, reikia atsižvelgti ir į monitoringo rezultatus.</p>	
<p>Rodikliai 8.4.1</p> <p>Tyrimo ir stebėjimo programų rezultatai reguliariai analizuojami ir reguliariai įtraukiami į planavimą.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žr. kriterijus 7.2.3 ir 7.2.4.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Miško planavimo dokumentai</p>
<p>Rodikliai 8.4.2</p> <p>Pateikiami įrodymai, kad stebėjimo rezultatai naudojami siekiant pagerinti miško tvarkymą.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žr. kriterijus 7.2.3 ir 7.2.4.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Kriterijai 8.5 Gerbdami informacijos konfidencialumą, miško ūkio darbuotojai turi pateikti visuomenei 8.2. kriterijoje išvardintų indikatorių monitoringo rezultatų santrauką.</p>	
<p>Rodikliai 8.5.1</p> <p>Visuomenei pateikiamos reguliarios stebėjimo rezultatų ir MVV analizių santraukos.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žr. kriterijų 7.4.1.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Santrauka skirta visuomenei</p>
<p>PRINCIPAS 9. DIDELĖS APLINKOSAUGINĖS VERTĖS MIŠKŲ IŠSAUGOJIMAS:</p> <p><i>Miškų ūkio veikla didelę aplinkosauginę vertę turinčiuose miškuose turi būti vykdoma siekiant išsaugoti ar sustiprinti šiems miškams būdingas savybes. Sprendimai dėl didelės aplinkosauginės vertės miškų visuomet turi būti priimami prevencinio požiūrio kontekste.</i></p>	
<p>Kriterijai 9.1 Didelės aplinkosauginės vertės miškų atitinkamų savybių esamos būklės įvertinimas bus atliktas, atsižvelgiant į ūkinės veiklos šiuose miškuose apimtį bei intensyvumą</p>	
<p>Rodikliai 9.1.1</p> <p>MVV buvo tinkamai įvertinti (konsultuojantis su aplinkosaugos organizacijomis, kontrolės institucijomis ir kitomis vietinėmis ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis) ir</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Šis reikalavimas turi būti taikomas visiems miškams, kuriuose yra atliekamas vertinimas Didelės aplinkosauginės vertės miškai (DAVM) pasižymi vienu arba keliais iš žemiau nurodytų bruožų:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Miško plotai, kuriuose yra globaliu, regiono, arba šalies

<p>nustatyti visi Didelės aplinkosauginės vertės miškai (DAVM) ir jų biologinės ir (ar) socioekonominės ar kultūrinės savybės.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>MVV buvo tinkamai įvertintas (konsultuojantis su aplinkosaugos organizacijomis ir kontrolės institucijomis) ir buvo nustatyti visi DAVM ir jų biologinės ir (ar) socioekonominės ar kultūrinės savybės.</p>	<p><i>mastu svarbi bioįvairovės vertybių koncentracija ir (arba) dideli landšaftinio lygio miškai, kuriuose egzistuoja gyvybingos daugumos/visų natūraliai sutinkamų rūšių populiacijos ir jų paplitimas bei gausa atitinka natūralius modelius;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Retos, pažeidžiamos ar nykstančios ekosistemos;</i> ▪ <i>Miškai, kurie atlieka esmines ekologines funkcijas esant kritinėms situacijoms (pvz. vandens kokybės ar tėkmės, apsaugos nuo erozijos arba stichinių nelaimių, tokių kaip ciklonai arba uraganai, ir pan.);</i> ▪ <i>Miškai, kurie yra būtini tam, kad būtų patenkinti esminiai ekonominiai ar biofiziologiniai vietinių bendruomenių poreikiai, ar gyvybiškai svarbūs vietinių bendruomenių kultūriniam identitetui.</i> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais. Vertinimų įrodymai.</p>
<p>Rodikliai 9.1.2</p> <p><u>Stambiose organizacijose</u> vertinimo tvarka turi būti nustatyta dokumentais; konsultacijos turi būti registruojamos.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentais pagrįstos procedūros ir protokolai</p>
<p>Kriterijai 9.2 Konsultacinės sertifikavimo proceso dalies metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas identifikuotoms aplinkosauginėms savybėms ir būdams joms išsaugoti bei stiprinti.</p>	
<p>Rodikliai 9.2.1</p> <p>Savininkas/valdytojas yra nustatęs tinkamus DAVM valdymo nurodymus po konsultacijų su aplinkosaugos organizacijomis (ir joms priimtinus), kontrolės institucijomis ir kitomis vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Savininkas/valdytojas yra nustatęs tinkamus DAVM valdymo nurodymus po konsultacijų su aplinkosaugos organizacijomis (ir joms priimtinus), kontrolės institucijomis.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško tvarkymo planas ir žemėlapiai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir/ar vyriausybės institucijomis ar arba šių atstovų indėlio įrodymai</p>
<p>Rodikliai 9.2.2</p> <p>Kai yra nustatytos DAVM socioekonominės ar kultūrinės savybės, kartu su tiesiogiai veikiamomis suinteresuotomis šalimis turėtų būti atlikta bendra analizė ir priimtas sprendimas; turi būti dedamos visos pastangos, kad būtų sudaryta bendro valdymo sutartis su šiomis suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais, vietiniais ekspertais ir bendruomenėmis.</p> <p>Paveiktos bendruomenės/asmenys yra išvardijami suinteresuotųjų šalių sąrašė (žr. 4.4).</p>
<p>Kriterijai 9.3 Miškotvarkos projekte turi būti numatytos specifinės priemonės, užtikrinančios atitinkamų aplinkosauginių savybių išsaugojimą ir/arba stiprinimą prevencinio požiūriu kontekste. Šios priemonės turi būti įtrauktos į viešai prieinamą miško tvarkymo plano santrauką.</p>	
<p>Rodikliai 9.3.1</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>

Visų nustatytų DAVM biologinės ir/ar socialinės savybės aprašytos miško tvarkymo plane.	Miško tvarkymo planas
Rodikliai 9.3.2	Įrodymai ir patarimai:
Plane turi būti aprašytos specifinės priemonės, kurių reikia imtis siekiant pagerinti nustatytas savybes (žr. taip pat kriterijų 7.1).	Miško tvarkymo planas
Rodikliai 9.3.3	Įrodymai ir patarimai:
Visos priemonės aprašomos viešojo plano santraukoje.	Miško tvarkymo planas
Rodikliai 9.3.4	Įrodymai ir patarimai:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kai nustatoma DAVM biologinė vertė, valdytojai turi: ▪ išlaikyti rūšių kiekius ir natūralų paplitimą; ▪ išsaugoti natūralius evoliucijos ir ekologinius procesus (biotinius ir abiotinius, įskaitant trikdymą); ▪ vengti fragmentavimo ir nustatyti griežtos apsaugos zonas. 	<p>Miško tvarkymo planas ir Žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Lauko darbai.</p>
Rodikliai 9.3.5	Įrodymai ir patarimai:
<p>Miško kraštovaizdis, kuriam kilusi didelė grėsmė, turi būti visiškai saugomas (pvz., nevykdomi pagrindiniai kirtimai).</p> <p>LT:</p> <p>Visos šalies mastu ypatingame pavojuje esančios rūšys ir jų augimvietės bei miško augimviečių tipai turi būti pilnai apsaugoti ir jų atžvilgiu turi būti taikoma ekspertų nustatyta valdymo veikla.</p>	<p>Miško tvarkymo planas ir žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
Kriterijai 9.4 Metinis monitoringas turi būti vykdomas, siekiant įvertinti priemonių, skirtų užtikrinti bei stiprinti aplinkosaugines savybes, efektyvumą.	
Rodikliai 9.4.1	Įrodymai ir patarimai:
<p>Stebėjimo rodikliai ir dažnumas nustatomas tariantis su pripažintais ekspertais, vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis, siekiant stebėti kiekvienos plane aprašytos priemonės efektyvumą</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Žr. kriterijų 8.2.2.</p>	<p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
Rodikliai 9.4.2	Įrodymai ir patarimai:
Vedami ir naudojami stebėjimo registrai konsultuojantis su pripažintais ekspertais, vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis, siekiant	Monitoringo protokolai

<p>pritaikyti būsima tvarkymą.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Vedami ir naudojami stebėjimo registrai konsultuojantis su aplinkosaugos ir vyriausybės agentūromis, siekiant pritaikyti būsima tvarkymą.</p>	
<p>Rodikliai 9.4.3</p> <p>Valdytojai susipažinę su tyrimų naujienomis, kurios gali prisidėti prie DAVM tvarkymo.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Moksliniai įrodymai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Rodikliai 9.4.4</p> <p>Valdytojai aktyviai stebi tyrimų naujoves, kurios gali prisidėti prie DAVM tvarkymo.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Valdytojai aktyviai bendradarbiauja su aplinkosaugos ir vyriausybės agentūromis, siekdami susipažinti su tyrimų naujienomis, kurios gali prisidėti prie DAVM valdymo.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Moksliniai įrodymai.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>PRINCIPAS 10. PLANTACINIAI ŽELDINIAI:</p> <p>Plantaciniai želdiniai turi būti planuojami ir tvarkomi pagal 1 - 9 principus ir kriterijus bei remiantis 10 principu ir jo kriterijais. Plantaciniai želdiniai teikia socialinių ir ekonominių privalumų bei prisideda tenkinant pasaulio poreikį medienos produktams, jais taip pat siekiama sumažinti natūralių miškų naudojimą bei skatinti jų atkūrimą ir apsaugą.</p>	
<p>Kriterijai 10.1 Ūkininkavimo tikslai plantaciniuose želdiniuose, įskaitant natūralių miškų apsaugos ir atkūrimo tikslus, turi būti aiškiai apibrėžti miško tvarkymo plane ir akivaizdūs, įgyvendinant planą.</p>	
<p>Rodikliai 10.1.1</p> <p>Plantacijų tvarkymo planas turi aiškiai nurodyti jų valdymo bei natūralaus miško išsaugojimo ir atkūrimo tikslus (žr. taip pat kriterijų 7.1)</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>„Natūralus miškas“ taip pat gali būti suprantamas kaip natūrali augmenija.</p> <p>Miško tvarkymo planas</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p>
<p>Rodikliai 10.1.2</p> <p>Tikslų pasiekimas gali būti aiškiai pademonstruotas.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Lauko darbai</p>
<p>Kriterijai 10.2 Plantacinių želdinių išplanavimas ir išdėstymas turi prisidėti prie natūralių miškų apsaugos ir atkūrimo bei nedidinti jų naudojimo. Priklausomai nuo numatomų darbų apimtys, planuojant plantaciją, turi būti naudojami laukinės gyvūnijos migracijos koridoriai, paupių apsaugos zonos ir skirtingos apyvarčios bei amžiaus struktūros medynų mozaika. Plantacinių želdinių sklypų dydis ir išsidėstymas turi atitikti panašaus tipo miškų išsidėstymą natūraliame kraštovaizdyje.</p>	
<p>Rodikliai 10.2.1</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>Yra nustatytos ir žemėlapiuose pažymėtos MVV esančios natūralios augalijos teritorijos, apie tokias teritorijas yra žinoma ir į jas atsižvelgiama planavimo metu.</p>	<p>Žemėlapiai</p>
<p>Rodikliai 10.2.2</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Dėl natūralių miškų ir faunos ir floros koridorių apsaugos, atkūrimo ir išsaugojimo žr. kriterijų 6.2</p>	
<p>Rodikliai 10.2.3</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Prie vandentakių ir aplink vandens telkinius yra buferinės apsaugos zonos; tokios buferinės apsaugos zonos pažymėtos žemėlapiuose ir atitinka nacionalinių ir regioninių geros praktikos gairių specifikacijas. Žr. kriterijų 6.5.3.</p>	
<p>Rodikliai 10.2.4</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Naujų ir esamų plantacijų blokų dydis ir išdėstymas atitinka natūralų kraštovaizdį.</p>	<p>Žemėlapiai ir Stebėjimas darbo vietose</p>
<p>Kriterijai 10.3 Siekiant padidinti ekonominį, ekologinį ir socialinį stabilumą, skatinama plantacinių želdinių kompozicinė įvairovė, kuri gali apimti ūkinių vienetų dydžio ir išsidėstymo kraštovaizdyje, rūšių skaičiaus ir jų genetinės kompozicijos, amžiaus klasių ir struktūrų įvairovę.</p>	
<p>Rodikliai 10.3.1</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Plantacijų planavimo ir atkūrimo metu numatoma rūšių įvairovė ir/ar kilmės vietos ir/ar klonai, siekiant optimalaus ekonominio, ekologinio ir socialinio stabilumo; kur reikia, atliekamas vienodo amžiaus ir/ar mažos įvairovės vietų restruktūrizavimas.</p>	<p>Miško planas ir žemėlapiai Lauko darbai</p>
<p>Rodikliai 10.3.2</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Yra nustatytas maksimalus plyno kirtimo plotas. Jei gali kilti neigiamas poveikis aplinkai ar socioekonominei aplinkai, tai turi būti pagrindžiama dokumentais. <u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u> Yra nustatytas maksimalus plyno kirtimo plotas.</p>	<p>Strategiją ir procedūras. <u>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSIVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</u> Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose</p>
<p>Kriterijai 10.4 Rūšių parinkimas sodinimui turi būti pagrįstas bendru jų atitikimu augavietei ir ūkininkavimo tikslams. Siekiant skatinti biologinę įvairovę, veisiant plantacinius želdinius ir atstatant degradavusias ekosistemas, pirmenybė teikiama vietinėms rūšims. Egzotinės rūšys, kurios turi būti naudojamos tik tuo atveju, kai duoda geresnius rezultatus negu vietinės, turi būti atidžiai stebimos, siekiant laiku užfiksuoti netikėtą jų nykimą, ligų ar kenkėjų antpuolius ir neigiamą ekologinį poveikį.</p>	
<p>Rodikliai 10.4.1</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
<p>Rūšių, kilmės vietų ir klonų pasirinkimas pagrįstas</p>	<p>Moksliniai įrodymai ir Pokalbiai su vietiniais ekspertais</p>

<p>bandymų dokumentais, kuriuose atsispindi jų tinkamumas vietai ir valdymo tikslams.</p> <p>LT: Klonų naudojimas FSC sertifikuotose miškuose neturi būti toleruojamas.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Plantacijoms pasirinktos rūšys tinkamos vietai ir atitinka tikslus.</p>	<p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Diskusijos su vadovu apie plantacijos tikslus</p> <p>Būsimų sodinimų planas</p>
<p>Rodikliai 10.4.2</p> <p>Egzotiškos rūšys naudojamos tik ten, kur jos pranašesnės už vietines rūšis siekiant valdymo tikslų</p> <p>LT: Šis rodiklis nėra aktualus Lietuvai.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Moksliniai įrodymai ir Pokalbiai su vietiniais ekspertais</p>
<p>Rodikliai 10.4.3</p> <p>Pateikiama informacija apie sėklų išteklius ir jie gali būti atsekami iki medyno duomenų.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p>
<p>Kriterijai 10.5 Atsižvelgiant į plantacinių želdinių dydį ir regioninius standartus, miško ūkinio vieneto dydis turi būti toks, kad būtų išsaugotas natūralaus miško padengimas.</p>	
<p>Rodikliai 10.5.1</p> <p>Pateikiama pakankamai įrodymų, kad atitinkama miško dalis tvarkoma siekiant atkurti vietovėje natūralią miško dangą. Žr. kriterijų 6.2.</p> <p><u>MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai):</u></p> <p>Atliekamas ekologinės plantacijų vertės gerinimas, jei yra aplinkosauginių aspektų.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>MMITM (MAŽI IR MAŽŲ INTENSYVUMU TVARKOMI MIŠKAI):</p> <p>Vietoje atliekamas apsaugos duomenų rinkimas</p> <p>Būsimų patobulinimų planas</p> <p>LT: Mažuose ir vidutinio dydžio MVV, tipingi retų ar nykstančių ekosistemų pavyzdžiai saugomi savo natūralioje būklėje, kaip ir vertinamame miške, remiantis kertinių biologinių plotų identifikavimu ir/ar konsultacijomis su vietos vyriausybiniiais ar kitais mokslo atstovais</p> <p>Saugomame plote nevykdoma medienos ruošia.</p>
<p>Kriterijai 10.6 Reikia imtis priemonių, kad būtų išsaugota ar pagerinta dirvožemio struktūra, derlingumas ir biologinis aktyvumas. Kirtimo apimtys ir metodai, kelių ir takų tiesimas bei priežiūra ir rūšių parinkimas neturėtų sukelti ilgalaikio poveikio dirvožemio ir vandens kokybei, vandens režimui.</p>	
<p>Rodikliai 10.6.1</p> <p>Pateikiama informacija apie visus dirvožemio tipus plantacijos plote, kurie jautrūs degradavimui dėl miško darbų ir tinkamos plantacijai rūšys;</p> <p>Smulkūs augintojai ir MMITM (Maži ir mažų intensyvumu tvarkomi miškai) gali parodyti savo pastangas gauti tinkamą informaciją apie valdomoje teritorijoje esančius dirvožemio tipus.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Dokumentais patvirtinta informacija apie teritoriją</p> <p>Įrodymai, jog informacija apie teritoriją yra naudojama planuojant veiklą.</p>

Sformatowano: Wyró

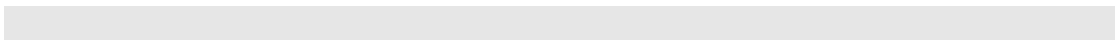
Usunięto: LT:¶
Mažuose ir vidutinio dydžio MVV, tipingi retų ar nykstančių ekosistemų pavyzdžiai saugomi savo natūralioje būklėje, kaip ir vertinamame miške, remiantis kertinių biologinių plotų identifikavimu ir/ar konsultacijomis su vietos vyriausybiniiais ar kitais mokslo atstovais¶
Saugomame plote nevykdoma medienos ruošia. ¶

Sformatowano: Norm
Nie dopasowuj odstępu
lacińskim i azjatyckim t
Nie dopasowuj odstępu
azjatyckim tekstem i lic

Rodikliai 10.6.2	Įrodymai ir patarimai:
Kur dirvožemis degradavęs dėl ankstesnės veiklos, egzistuoja jo atkūrimo planai.	Dirvos derlingumo praradimas dėl erozijos, naftos ir cheminių medžiagų išsiliejimų ir t.t. Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir Stebėjimas darbo vietose.
Rodikliai 10.6.3	Įrodymai ir patarimai:
Nustatyti stambūs miške esantys vandens ištekliai.	Žemėlapiai ir Pokalbiai su miško ūkio specialistais
Rodikliai 10.6.4	Įrodymai ir patarimai:
Poveikis dirvožemiui ir kitiems biofiziniams aspektams, žr. taip pat kriterijus 6.1 ir 6.5.	
Kriterijai 10.7	Reikia imtis priemonių, kad būtų išvengta kenkėjų, ligų, gaisrų ir invazinių augalų plitimo. Integruota apsauga nuo kenkėjų, teikiant pirmenybę biologiniams, o ne cheminiams apsaugos metodams, turi būti esminė sudėtinė miško tvarkymo plano dalis. Ūkininkaujant plantacijose ir medelynuose, reikėtų stengtis išvengti cheminių pesticidų ir trąšų naudojimo. Chemikalų naudojimas taip pat aptartas 6.6. ir 6.7. kriterijuose.
Rodikliai 10.7.1	Įrodymai ir patarimai:
Nustatyti pagrindiniai miško kenkėjai ir ligos. <u>Stambiose organizacijose</u> jie turi būti fiksuojami dokumentuose.	
Rodikliai 10.7.2	Įrodymai ir patarimai:
Kenkėjų ir (ar) piktžolių kontrolė ir valdymas, žr. kriterijų 6.6	
Rodikliai 10.7.3	Įrodymai ir patarimai:
Įgyvendinama tinkama kontrolė ir korekciniai veiksmai kenkėjų ar ligų atveju. <u>Stambiose organizacijose</u> tokie veiksmai turi būti fiksuojami dokumentuose.	Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir darbuotojais. Dokumentai
Rodikliai 10.7.4	Įrodymai ir patarimai:
Kur tinkama, imamasi tinkamų priemonių apsaugoti mišką nuo gaisro. <u>Stambiose organizacijose</u> turi būti reguliarius pasirengimo gaisrui tikrinimas, kurio metu patikrinamos visos procedūros.	<i>Šios priemonės apims dokumentais patvirtintas* priešgaisrines procedūras, kuriose bus pateikiamas atsakomybės apibrėžimas ir signalų perdavimo linijos.</i> Pokalbiai su darbuotojais ir duomenys apie mokymus. Priešgaisrinė parengtis ir kontrolės procedūros.

<p>Kriterijai 10.8 Papildant 4, 6 ir 8 principuose aptartus elementus, plantacinių želdinių monitoringas priklausomai nuo darbų apimties ir intensyvumo turi apimti periodišką tiesioginio ir netiesioginio ekologinio ir socialinio poveikio įvertinimą (pvz., savaiminį atsiželdinimą, poveikį vandens resursams ir dirvožemio derlingumui, poveikį vietiniam pragyvenimo lygiui ir socialinei gerovei). Jokia rūšis negali būti sodinama, kol moksliniai tyrimai ar patirtis neparodė, kad ši rūšis gali prisitaikyti prie aplinkos sąlygų, neturi neigiamo ekologinio poveikio kitoms ekosistemoms ir nėra invazinė. Ypatingas dėmesys bus kreipiamas į žemės įsigijimo plantaciniams želdiniams socialinius klausimus, ypatingai į vietinių gyventojų teisių į nuosavybę, naudojimą ir apsaugą.</p>	
Rodikliai 10.8.1	Įrodymai ir patarimai:
Dėl potencialaus poveikio darbų vietoje, žr. kriterijus 6.1 ir 6.5	
Rodikliai 10.8.2	Įrodymai ir patarimai:
<p>(Netaikoma MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai))</p> <p>Potencialus biofizinis poveikis už darbo vietos ribų turi būti reguliariai stebimas. Turi būti pateikiami konsultacijų su paveikiamomis šalimis tokio poveikio klausimais įrodymai.</p>	<p>Prie už teritorijos ribų juntamam poveikiui gali būti priskiriama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Egzotinių plantacijos rūšių paplitimas. ▪ Nepageidaujama natūrali vietinių plantacijos rūšių regeneracija. ▪ Poveikis vandens ištekliams ▪ Poveikis dirvos derlingumui ▪ Poveikis estetinėms landšafto savybėms <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vietinėmis bendruomenėmis ir/ar ekspertais.</p> <p>Konsultacijų rezultatai.</p>
Rodikliai 10.8.3	Įrodymai ir patarimai:
Dėl egzotinių ar invazinių rūšių klausimų, žr. kriterijų 10.4	
Rodikliai 10.8.4	Įrodymai ir patarimai:
Socialinis poveikis, žr. kriterijus 2.1 ir 2.2	
<p>Kriterijai 10.9 Plantacijos, kurios nuo 1994 m. lapkričio mėnesio buvo įveistos plotuose, paverstuose iš natūralių miškų, paprastai negali būti sertifikuojamos. Sertifikuojamos gali būti leidžiamos tik tokiais atvejais, kai sertifikuojančiai organizacijai yra pateikiami pakankamai aiškūs įrodymai, kad miško valdytojas ar savininkas nėra tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingas už tokį natūralaus miško pavertimą miško plantacijomis.</p>	
Rodikliai 10.9.1	Įrodymai ir patarimai:
Plantacijos neužima nuo 1994 metų lapkričio konvertuotos natūralaus miško teritorijos	<p>Natūralaus ar pusiau natūralaus miško su vietinių rūšių deriniu plynas kirtimas ir persodinimas be pakankamos natūralios regeneracijos nėra laikomas miško pavertimu plantacija. Plynas kirtimas ir natūralaus ar pusiau natūralaus miško su egzotinėmis rūšimis persodinimas yra laikomas miško pavertimu plantacija.</p> <p>Kai 10.9 kriterijaus reikalavimai prieštarauja 6.10 kriterijaus reikalavimams, pirmenybė turi būti teikiama pastarajam kriterijui.</p> <p>Pokalbiai su miško ūkio specialistais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Plantacijos planas ir žemėlapiai.</p>

Rodikliai 10.9.2	Įrodymai ir patarimai:
Jeigu teritorija paversta plantacija po 1994 metų, turi būti aiškūs įrodymai, kad dėl to nebuvo atsakingas dabartinis valdytojas/savininkas	Nuosavybės ar naudojimo teisės juridiniai įrodymai



PRIEDAS A

LIETUVOS MIŠKO ŪKIO TEISINIAI DOKUMENTAI

Dokumento pavadinimas	Metai
Lietuvos Respublikos Įstatymai	
LR mišku įstatymas	1994
LR aplinkos apsaugos įstatymas	1992
LR saugomų teritorijų įstatymas	1993
LR žemės įstatymas	1994
LR laukinės gyvūnijos įstatymas	1997
LR laukinės augalijos įstatymas	1999
LR darbo kodeksas	2002
LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas	2003
Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas	1996
Kiti teisės aktai	
Miško genetiniu draustiniu nuostatai	2000
Miško sėklininkystės nuostatai	1996
Lietuvos mišku atkūrimo ir įveisimo nuostatai	2000
Lietuvos miškingumo didinimo programa	2002
Miško ugdymo kirtimų taisyklės	2003
Pagrindinių miško kirtimų taisyklės	1999
Miško sanitarinės apsaugos taisyklės	2007
Valstybinė miškų sanitarinės apsaugos programa	2002
Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklės	1995
Valstybinė miškų priešgaisrinės apsaugos programa	2002
Miškų tvarkymo schemų rengimo taisyklės	2006
Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės	2006
Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklės	2004
Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklės	2001
Prekybos apvaliaja mediena taisyklės	2005
Privačiu mišku tvarkymo ir naudojimo nuostatai	1997
Privatizuojamų miškų kirtimo tvarka	2002
Lankymosi miške taisyklės	1996
Grybavimo Lietuvos miškuose taisyklės	1998
Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarka	2002
Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos	1992
Miškų išskirtimo technologinėms ir gamybinės mišku ūkio reikmėms tvarka	2002
Generalinės miškų urėdijos įsipareigojimas laikytis FSC principu ir kriterijų	2002